Ateneo Barcelonés. Biblioteca
Cataleg dels manuscrits

BIBLIOTECA

DEL

«ATENEO BARCELONÉS»

CATALEG DELS MANUSCRITS

FORMAT PER

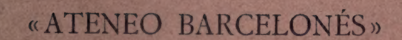
J. MASSÓ TORRENTS

BARCELONA

TIP. «L'AVENÇ»: RONDA DE L'UNIVERSITAT, 20

1902

«ATENEO BARCELONÉS»

BIBLIOTECA
DEL
«ATENEO BARCELONÉS»

CATALEG DELS MANUSCRITS

FORMAT PER
J. MASSÓ TORRENTS

BARCELONA
TIP. «L'AVENÇ»: RONDA DE L'UNIVERSITAT, 20
1902

La present edició d'aquest *Cataleg* és un tiratge apart de l'estudi aparegut en la *Revista de Bibliografia Catalana,* any 1901, planes 12-67 i 154-226.

Els Mss. que porten en aquest *Cataleg* els numeros XXVI, XXVII i XXXII fins a LII formaven ja part de la Biblioteca de l'Ateneu abans d'esser augmentada amb els Mss. procedents de la Biblioteca Amer.

LA BIBLIOTECA DE L'«ATENEO»

(Carta del Vocal-bibliotecari)

Amich Massó: Ab l'adquisició de la Biblioteca formada per en Miquel V. Amer s'enriquí considerablement el catàlech de l'*Ateneo Barcelonés*, que ja passava de 30.000 volums. Lo notable poeta y bibliòfil mallorquí ha reunit durant sa llarga vida (que Déu conservi) aquesta valiosa colecció, que passa de 4.000 obres, ab les que s'han completat algunes de les seccions de dita Biblioteca, especialment la regional. No haig de ponderar-vos l'utilitat d'aquest complement tenint en compte la volada que ha pres de pochs anys a n'aquesta part l'afició als estudis d'historia y literatura catalanes, com natural conseqüencia de la nova orientació ben *nostrada* que s'està donant a totes les esferes de l'activitat catalana. Fins prescindint d'aquest fet, del que n'és prova principal el mateix *Ateneo,* hi ha consideracions d'alta cultura que'ns obliguen a donar preferencia a l'estudi de tot lo propi abans d'entregar-nos a investigacions erudites sobre altres civilisacions y paísos.

Sense cap mena de dubte és de primera necessitat pera una corporació de l'importancia del *Ateneo*, que posseeix la primera biblioteca de Barcelona, estar al corrent, tot lo que li permeti son pressupost, dels avenços científichs y de les noves corrents literaries universals; més com per lley natural re s'improvisa y tot reconeix una causa, convé també custodiar en les nostres biblioteques el procés del pensament científich pera trobar la rahó d'esser de les actuals fórmules y buscar les que han de destronar-les d'aquí poch temps. Axís també, pera estudiar el medi en que viu la nostra societat, convenen tant els estudis históricis com els sociológichs contemporanis pera conèixer lo que hem sigut, lo que som y escullir entre'ls borrosos camins que van dibuixant-se devant nostre quin és més avinent al nostre geni y historia.

La tradició literaria pot dir-se que és l'eflorescencia de la vida d'un poble a través dels sigles. Tot lo que siga estudiar-la és integrar-se en la substancia d'aquell poble y dignificar-lo fins al punt de tornar-li'l caràcter o individualitat si aquests s'haguessin perdut en la constant bullida de les passions humanes. La literatura catalana, que ha sigut la desvetlladora de Catalunya, fou també la més palesa determinant de sos graus de prosperitat y decadencia. Florí la literatura donant-nos models eterns de pensament y llenguatge quan Catalunya era també floreixent y próspera; al caure'l poble, se perd la tradició, va esmortuint-se la cultura y

ocupa son lloch altres civilisacions que son monstruoses per ser exòtiques.

Vós, amich Massó, sabeu aquestes coses millor que jo; y les he retretes com a justificant del criteri ample que tenim els que de molts anys a n'aquesta part hem estat encarregats de la Biblioteca de l'Ateneu. Vós, obehint al mateix pensament, heu realisat *motu proprio* el propòsit de catalogar la secció gens despreciable de manuscrits procedents quasi tots ells de la compra *Amer;* y, enterada *la Junta Directiva* del vostre treball, ha lograt que consentisseu en fer-ne un tiratge apart a benefici dels nostres consocis. En nom de tots ells m'atreveixo a felicitar-vos per vostra obra pulcra y meritoria.

Barcelona, 1.r Janer 1902.

E. Moliné y Brasés

I

Cançoner del xv^{en} segle, provinent de la Biblioteca Amer. Escrit en paper, quasi tot d'una mà; en alguns fulls que l primer col·lector deixà en blanc, una mà un xic posterior va escriure-hi algunes obres catalanes i castellanes. Alguns folis han sigut arrencats en indrets que ja indicarem; posteriorment an aquesta mutilació, algú marcà fa pocs anys una foliació en llapiç que va del 1 fins a 236 comptant-l'hi també alguns folis que estan en blanc. El format és de 212 × 142 mm. Relligadura antiga estropellada, de la qual sols ne

resten els lligams castellers, i les tapes de fusta am rastre de pell i de tanques.

En la primera guarda, de pergamí, hi ha escrit lo següent am lletra del XVIèn segle; el corc fa inintel·ligible lo que deixem en punts:

La ocasio de las ...as que ...as mias es | conaixent que puch de allo apartar me | dexant me voluntariament en captivitat per durable.

1. (Fol. 1.) Mossen Leonard Sors a L (?) de Valsequa sobre la pació de Jhesu Christ.
Vuy gran mayti | auzib [*sic*] votz d una trompa
En alt cridant | dizens: muyra l traydor.

13 cobles de 8 versos i tornada de 4. Algun forat dificulta la lectura de l'epigraf.

2. (Fol. 3.) Altra obra sobre la pació de Jhesu Christ molt devota feta per
De gran dolor | cruzel ab mortal pena.

9 cobles de 8 versos i tornada de 4.

3. (Fol. 5.) Sobre la pació de nostre Redemtor. Obra molt devota.
A Senyor meu | com es gran pietat.

8 cobles de 8 versos, «Endresa a nostra Dona» «Endressa a Sant Johan» de 4 versos. Al final «Amen».

4. (Fol. 6 v°.) Altra obra feta per la †

Adorte creu | verisima e sancta.

5 cobles de 8 versos, «Endresa a nostra Dona» i «Endresa» de 4 versos.

5. (Fol. 7 v°.) Seguex se la contemplació de la umil Verga Maria.

Estant prostat | així com adorava.

5 cobles de 8 versos, tornada de 4 versos.

6. (Fol. 8 v°.) Obra de nostra Dona cabcuada e maridada feta per mossen Johan Baranger de Masdovelles, cavaller.

Vos sou sens par | verje, dona polida.

5 cobles de 8 versos i tornada de 4 versos.

7. (Fol. 9 v°.) Lo dit mossen Johan Baranguer de Masdovelles, cavaller.

Ans Deu creas | angelical natura.

7 cobles de 8 versos i «Endressa a nostra Dona» de 4.

8. (Fol. 11.) Altra obra feta per lo dit mossen Johan Baranguer de Masdovelles, cavaller, a honor de nostra Dona sobre lo peccat horiginal.

Alguns an dit e volgut sostenir.

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

9. (Fol. 12.) Obra feta per lo dit mossen Johan Baranguer de Masdovelles, cavaller, sobre los sinch senys corporals.

Mon creador | incomprès dreturer

6 cobles de 8 versos i tornada de 4.

10. (Fol. 13.) Lo dit mossen Johan Baranguer de Masdovelles, sobre lo Magnificat.

Magnificat anima mea domini.

Per gran raó | Verga dona digist.

10 cobles de 8 versos: davant de cada una hi ha un fragment del *Magnificat* tancat entre ratlles en caire.

11. (Fol. 14 v°.) Lo dit mossen Johan Baranguer de Masdovelles, sobre lo Miserere.

Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam.

Mercè de mi ajes mon sol Senyor.

20 cobles de 8 versos, capçades amb els trocets del *miserere.*

12. (Fol. 18.) Obra feta per lo dit Johan Baranguer de Masdovelles, cavaller, sobre la presó de Costantinoble e laors de la Creu.

Permès a Deu | haver feta presó.

13 cobles de 8 versos, l'última de les quals porta l titol «Conclusió»; «Tornada qui s dresa a nostra Dona» i «Endresa alls jutges» de 4 versos. Al final se llegeix «Per honor. J. B. de Masdovelles».

13. (Fol. 20 v°.) Obra feta per en Johan Fogasot, notari, en laors de la Creu e animant los christians de anar contra lo Gran Turch per la presó de Constastinoble.

Dels doctes fels | congregat per posible.

7 cobles de 8 versos; «Tornada a nostra Dona» i «Andressa alls mantenidors», de 4 versos. Després de

la 4.ª cobla i ocupant el marge inferior del fol. 21, hi ha la nota següent:

Aço dich per quant en lo mes de juliol del any MCCCCliij trobant me jo, Johan Foguasot, notari, en Napols en companyia del honorable mossen Thomas Pujades, consol de la mar de Barcelona e misatger per l astament mercantivol de la dita Ciutat al S. R. Alfonso; viu los enbaxadors de Contestinoble vestits de dol ab molta dolor e congoxa dir la nova de la dita presó a la prefata M. a la qual eren venguts per demanar socos contra lo Gran Turch.

14. (Fol. 22.) Obra figurativa, tractant de Penitencia, feta per lo dit Johan Fogasot, notari, en les dues cobles primeres, de la qual es posada la figura e en les restants es declarada.

Per lo cami | breu sens peril dresera.

8 cobles de 8 versos i «Tornada a nostra Dona dirigida» de 4.

15. (Fol. 23 v°.) Obra capcoada maridada feta per lo dit Johan Fogasot, notari, tractant de laors de nostra Dona per quant en edat pueril muntà los XV graons del Monte Syon e suplicant la que ns tornas lo Rey Alfonso qui era en Napols e la Reyna Maria qui era en Valencia, per la qual obra lo dit Johan Fogasot gonya la joya en la iglesia de Sancta Anna

de Barchelona en lo mes de Maig any Mil ccccliiij. la qual yoya era una stola de seda ab una gerilla d or ab un robi encastat, la qual Estola ab la dita gerilla lo dit Rey Alfonso per honor e devoció de nostra Dona feya per empressa.

Hi ha dibuixades una corona real al principi del fol. 24 i una altra corona en la *Q* següent:

Qual orador | te lengu' axi disserta.

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

16. (Fol. 25.) Romans de la armada del Soldà contra Rodes, fet per Francesch Farrer.

Qui veu present | lo que may no a vist.

10 cobles de 24 versos, cada una ocupant una plana i portant al cap-d'avall alguns mots llatins. Els de la 1.ª son: «Ecce agnus dei qui tollis peccata mundi». Al final s'hi llegeix «Amen».

17. (Fol. 30.) Romans fet per Johan Foguasot, notari, sobre la presó o detenció del illustrissimo S. don Karles Princep de Viana e primogenit d'Aragó &c lo qual feu en la vila de Bruxelles del ducat de Barbant en lo mes de fabrer any Mccccclxi.

Ab grans gemechs | plors e sospirs mortals.

10 cobles de 20 versos. Cada una ocupa una plana i al cap-d'avall porta un trocet llatí. L'última cobla és «Recors a nostra Dona».

Aquesta obra s troba també en el *Cançoner d'obres enamorades* de la Bibliothèque Nationale de París, i traient-la d'allí s'ha publicat diferentes vegades, sen-

cera o la primera cobla solament. V. Cambouliu, *Jahrbuch für romanische Litteratur*, vol. IV, p. 405; Torres Amat, *Diccion. de Escrit. Catal.* (1836), p. 257; Milà i Fontanals, *Resenya... dels antichs poetas catalans* (Jochs Florals de 1865), p. 168, i *Obras completas*, t. III, p. 204; Briz, *Lo Llibre dels Poetas* (1867), p. 169; Otto Denk, *Einfürung in die Geschichte der altcatalanischen Litteratur* (Munich, 1893), p. 310: aquest darrer publica tota l'obra; Pers i Ramona, *Historia de la lengua y de la literatura catalana* (Barcelona, 1857), p. 133, les dues primeres estrofes.

18. (Fol. 35.) Obra feta per lo dit Johan Foguassot, notari, sobre la liberació del dit Senyor Primogenit.

Ecce quam bonum et jocundum habitare fratres in unum.

Infinits mals | divisió ns aporta.

64 versos.

També s troba en el Cançoner de París. Torres Amat, *Dic. Escr. Catal.*, p. 257, publica ls primers 8 versos.

19. (Fol. 36 v°.) Cobles de fortuna fetes per Jachme March.

Quant eu cosir | en los fets mundenals.

3 cobles de 10 versos, tornada i «Altra tornada a nostra Dona» de 4.

Publicada sencera, treta del Cançoner de París, per Torres Amat, *Dic. Escr. Catal.*, p. 369, i per Briz, *Llibre dels Poetas*, p. 79, servint-se de Torres Amat. Milà i Fontanals, *Obras completas*, t. III, p. 311, dóna la primera cobla, un fragment i amdues tornades.

20. (Fol. 37 v°.) Tresfort notari.

Cran carech han | huy tuyt l om de paratge.

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

També figura en el Cançoner de París, Torres Amat. *Dic. Esc. Catal.*, p. 631, publica les dues primeres cobles i la tornada: lo mateix fa Briz, *Llibre dels Poetes*, p. 275, que les treu de l'anterior autor.

21. (Fol. 38 v°.) Lay den Pere Torroella.

Qui volrà veur' un pobre stat.

192 versos.

Aquesta obra figura en els Cançoners de París i de Çaragoça. Treta d'aquest darrer, la publica complerta Baselga, *El cancionero catalán de la Universidad de Zaragoza* (Zaragoza, 1896), p. 164.

22. (Fol. 42.) Tençò moguda per Franci Johan Puculull a Johan Foguassot scrivent a XVI de fabrer any Mccccl; e es tota unissonant.

Qual voleu mes | e sou de bon acort.

18 cobles de 8 versos, alternant una de Puculull una de Fogassot.

(Fol. 42.) Com lo dit F. J. Puculull elegeix arbitre per sa part mossen Lehonart Sos, ciutedà de Barchelona.

D aço que m deits | yo molt me n aconort.

8 versos.

Els folis desde l 45 v° fins al 47 v° estan en blanc.

23. (Fol. 48.) Tençó menada entre n Anthoni Vallmanya, notari, en nom e per part

de huna donzella de huna part, e en Johan Fogassot de la part altra sobre tal cars, si la dita donzella a pendre marit, ab quals de aquests dos serà mills maridada, ab home veyll rich e de gran estat o ab home jove pobre e de gentil estat.

En Fogassot | pus sou enamorat.

16 cobles de 12 versos, alternant, la 1.ª «Vallmanya per part de la donzella», la 2.ª «Fogassot» i així seguint.

(Fol. 51.) Com lo dit Vallmanya per part de la dita donzella pren jutje per sa part mossen Johan Boschà, ciutedà de Barchelona.

E vostre dir | conech que sou cansat.

12 versos.

(Fol. 51 vº.) Com lo dit Johan Foguassot elegeix jutge per sa part Franci Bussot, ciutedà de Barchelona.

Ab sarrayns | par ajau praticat.

12 versos.

Cobla tramesa per lo dit Vallmanya en lo dit nom al dit Johan Boschà pregant lo vulle pendre carrech de la dita judiccatura per part de la dita donzella.

Mossen Boschà | pus sce què sots tocat
Del gay saber | jo qui no n so tocada.

12 versos.

(Fol. 52.) Cobla tramesa per lo dit Johan Fogassot al dit Franci Bussot per la dita rahó.

Ab tot fins vuy | no haja 'xecutat.

12 versos.

Suplicació per part de la dita donzella pressentada al Illustrissimo S. R. de Navarra lochtinent jeneral del molt alt S. R. Deragó, suplicant lo que ates que los dits jutges fins asi no an sentenciat en la dita questió, plasia a la sua senyoria mudar e metre-y jutge impossant a haquest pera que breument hi declar.

Princep Senyor.

Havent recors | segons es estilat.

3 cobles de 12 versos.

(Fol. 53.) Provisió feta per lo dit S. R. de Navarra metent hi jutje micer Johan Bellafila e que sots pena de Mil florins hi declar.

versos sotascrits per Vallmanya.

(Fol. 53 v°.) Endresa e presentasió per les dites parts feta al dit jutge de les dites suplicació e provisió.

Lo Rey molt just | per tal sia spetxat.

8 versos sotascrits per Fogassot.

El copista deixà en blanc fins al fol. 57. Una mà molt posterior escriguè la següent portada:

24. (Fol. 54.) † Jhesus Maria fillius †

Cobles ha honor y gloria de nostro senyor Deu Jhesus Christus y de la sacratisima Verge Maria y del glorios martir sant Magí dictades en la vila de Santa Coloma de Queralt ha xxviij dies del mes de abrill en lany M.d.xxv.

Gloria.

Lo restant del foli, recto i verso, está en blanc i en

següent, fol. 55, se repeteix el mateix titol de la portada i vénen després uns *goigs* que comencen:

Gloria teniu infinida
per la vostra santa fi
feu miracles cadel dia
Benaventurat Magí.

Segueixen 4 cobles de 8 versos i vénen després tres pp. blanques fins al fol. 57, ont torna a aparèixer la mateixa lletra del segle XV.è

25. (Fol. 57.) Tençó menada entre Pere Vilaspinosa, escrivent de Valencia, de una part e Johan Fogassot, notari, de la part altra, sobre tal cars, qual dona deu eser amada, dona letje de bon seny o jentil sens compliment de seny.

Tant fort treball | me dona l pensament.

8 cobles de 8 versos, la 1.ª de Vilaspinosa, la 2.ª de Fogassot i així seguint.

(Fol. 58.) Com lo dit P. Vilaspinosa elegeix per sa part jutge lo discret mossen Johan Colom [Çalom] prevera.

Puys vos lunyau | del ver contentament.

8 versos.

Com lo dit J. Foguassot es molt content de la dita elecció e louhe e aprove lo dit jutge.

Del que m dieu | repos e pres granment.

8 versos.

(Fol. 59.) Cobla tramesa per lo dit Pera Vilaspinosa al dit jutge pregant lo vulla pendre carech de la dita judicatura.

Pus de virtuts | vos veyg portar senyera.

8 versos.

Cobla tramesa per lo dit Johan Fogassot al dit jutge pregant lo que declar entre ells.

A vos tenint | balansa vertadera.

8 versos.

(Fol. 59 v°.) Resposta feta per lo dit jutge al dit Pera Vilaspinosa.

Pera gentil | e de bona manera.

8 versos suscrits per «Johan Çalom».

Resposta feta per lo dit jutge al dit Johan Fogassot.

Donós Johan | no tinch voluntat fera.

8 versos.

(Fol. 60.) Resposta feta per lo dit jutge a les parts acceptant lo dit carech.

Assignant vos | ab lo present escrit.

8 versos.

(Fol. 60 v°.) Sentencia.

En nom de Deu | qui de seny fonch primer.

Una cobla de 8 versos i altra de 11; els tres darrers versos són:

Perque s mester.
En tota part | hon lo dit Johan sia.
De tals afers | haja la milloria.
Johan Çalom.

26. Al cap-d'avall del mateix foli hi ha una quarteta castellana que, lo mateix que algunes de les composicions següents, estan escrites am lletra d'altra mà, però de la mateixa epoca.

Vos en cuyas manos vyene.
4 versos.

27. (Fol. 61.) Romans.
Por los montes Perineos.
8 versos. Parla del princep de Viana.

28. Escorreguda.
Vets si es grande dolencia.
Un aparellat i 2 cobles de 4 versos.

29. Sepa qui li plaze crea.
Una quarteta i 12 cobles de 8 versos; dugues d'elles estan posades al marge, oblidades pel copista. També al marge i esborrades hi ha dugues cobles, una de les quals és del *Maldezir de las donas* den Torrella.

30. (Fol. 62 v°.) Maldezir que yso mossen Pere Torrohella de las muyeres con la respuesta de que Gomes Manricho fiso en deffension d ellas.
De maldezir.
Quien bien amando persigue.
23 cobles de 9 versos entre ls *maldezires* de Torroella i les *respuestas* de Gomez Manrique que apareixen alternades. 5 cobles més al marge.

Les cobles de Torroella, que tanta celebritat tingueren en el XVèn segle i que s troben en diversos cançoners castellans i catalans, poden veure-s publicades en el *Cancionero de Lope de Stúñiga* (Madrid, 1872), p. 395.

31. (Fol. 67.) No s còs humà | qui bastas a compèndre.

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

32. (Fol. 68.) O be puch dir que mala sort.

36 cobles de 4 versos. Am lletra d'altra mà.

33. (Fol. 72 v°.) Questió del amant.

Forcem destreny | molt discreta senyora.

Aquesta obra, de 3 cobles de 8 versos, ha sigut ratllada i esborrada tota ella, però pot llegirse encara. Les altres dugues cobles porten l'epigraf: «Respon la senyora» i «Replica l amant». A l'ultim hi ha l mot «fi» i també «Vides en altra part».

Després d'això hi ha l rastre de 4 folis que han sigut arrencats abans de ferse la foliació en llapiç.

34. (Fol. 73.) Obra feta per mossen Auzias March.

Molt he tardat | en descobrir ma falta.

6 cobles de 8 versos i tornada de 4.

Partint d'aquesta obra torna a aparèixer la lletra am la que està escrita la major part del Cançoner.

Totes les edicions de les poesies d'Auzias March porten aquesta obra, que s troba també en diversos mss. Vegi-s l'última edició publicada per A. Bulbena, *Les obres del valerós cavaller y elegantíssim poeta Ausias March* (Barcelona, 1888), p. 71.

35. (Fol. 74.) Cobla adivinativa tramesa an en Rafel.

Jerma Rafel | lo nom d'aquella dama.

8 versos i després altres 8 de «Resposta».

Altra demanda feta al dit Rafel.

Jo de vos saber volria.

2 cobles de 9 versos i tornada de 5.

(Fol. 74 v°.) Resposta feta per lo dit Rafel.

Jo no pens qu entes no sia.

2 cobles de 9 i tornada de 5.

(Fol. 75.) Replicació feta al dit Rafel.

Creure deveu entenia.

2 cobles de 9 versos i tornada de 5.

Resposta feta per lo dit Rafel.

Qualsevol home faria.

2 cobles de 9 versos i tornada de 5.

(Fol. 75 v°.) Replicació feta al dit Refel.

Si vostre cap persebia.

9 versos. Al final sembla que s començava a copiar una altra obra, de la qual sols n'hi ha un vers i encara esborrat. Aquí se veu el rastre de dos folis que han sigut arrencats. El fol. 76 està en blanc.

36. (Fol. 77.) Francesch Farrer.

Anemorats | doleuvos de ma vida.

4 cobles de 8 versos.

També és en el Cançoner de París.

37. (Fol. 77 v°.) Cobla adivinativa.

Quatre vocals | e tres letres ensemps.

8 versos i tornada de 4. Aquesta obra completa la anterior. Ofereix un «pago dels millors» a qui endevini.

38. (Fol. 78.) Cobla adivinativa.

Un fermall se | ab nou perles molt belles.

8 versos i tornada de 4.

39. Cobla sparça.

Encalçant fuig | del que attenyer volria.

8 versos. Al marge hi ha escrit am lletra d'altra mà: «feta per mossen Johan Berenguer de Masdovelles».

En el Cançoner de París també s troba després d'una obra den Masdovelles.

40. (Fol. 78 v°.) Cobla divinativa.

Vida e mort | me donen molt sovent.

8 versos i tornada. Promet a un amic seu canonge «un bell cordó» si l'endevina.

41. Cobla asparça.

Tot ignorant | se pense molt saber.

8 versos.

Aquesta esparça és considerada de Pere Johan de Masdovelles, en el Cançoner de París, i d'allí la treu Torres Amat, *Dic. Escr. Catal.*, p. 410.

42. (Fol. 79.) Latovari.

Mossen Johan | pus sou desnaturat.

3 cobles de 8 versos i tornada de 4. Consisteix en una recepta bruta.

43. (Fol. 79 v°.) Cobla sparça.

L ome d onor | que trenca sa paraula.

8 versos.

En el Cançoner de París figura esser de Pere Johan de Masdovelles, i sota aquest nom la publica Torres Amat, *Dic. Escr. Catal.*, p. 410.

44. Muy gran fallimento.

Composició castellana escrita am lletra un xic diferenta. Una cobla de 4 versos i altra de 8.

45. Altre.
Ahunque soy apartado.
Una copla de 4 versos i altra de 8.

46. (Fol. 80 v°.) Cançó.
Fes me ora un plazer.
Una cobla de 4 versos i altra de 8.

47. Cançó.
Di ley vina m xi.
3 versos que sembla que volen esser en sicilià, però talment desfigurats que fan de mal entendre.

48. Dugues variants d'una mateixa *Cançó* castellana d'una quarteta; la primera comença.

Quando vos veo senyora
Por la mi puerta passar.

L'altra:

Quando vos veo senyora
Por la mi puerta venir.

49. (Fol. 81.) O cruel ventura mia.
Cançó catalana d'una cobla de 8 versos i altra de 8.

50. E desque a vos me venci.
Una cobla de 3 versos i altra de 4.

51. Scorreguda.

Una senyora que açi ha.
Jo l aure o m costarà.

Segueixen 2 cobles de 4 versos, aquests dos fent-hi de represa.

52. (Fol. 81 v°.)

Galana sou tant
Que no us puc dir quant.

Segueixen 2 cobles de 4 versos.

53. Altra.

Senyora, cors magniffich.
Pus bella sou que no-us dic.

Segueix una cobla de 4 versos.

54. (Fol. 82.)

Encara que non te la digo
bien me podies entender.

Segueixen 3 cobles de 4 versos, reprenent sempre l'ultim vers.

55. (Fol. 82 v°.) Maldit.

No-us vullau metre en amar.

11 cobles un xic lliures de 8 versos am la celebre represa de «La panadera».

56. (Fol. 84 v°.) Maldit.

No m se si ses mon servell.

Altres cobles de «La panadera»; n'hi han 8 de 8 versos, dugues d'elles al marge, i van dedicades a maldir de mossèn Fajadell i de na Bruguera.

Baselga *(Canc. Cat. de Zaragoza*, p. 75) publica aquesta obra segons el Cançoner de Çaragoça; vegi-s també en la mateixa obra la nota de la p. 69. Milà *(Obras completas*, t. III, p. 202) va llegir Sagadell. El Canç. de Çaragoça l'anomena «beneficiat de la ceu de Barcelona». ¿Seria aquest personatge l mateix Mossèn Manel de Rajadell a qui Felip de Malla dedicà son *Pecador remut?*

57. (Fol. 85 v°.) Maldit.

Pús que vostre fonament.

10 cobles de 9 versos; «tornada» i «Endreça» de 5.

58. (Fol. 87.) Cansó feta per Johan de Masdovelles per una dama que servia qui li demanave quala ere la sua dona.

Senyora molt singular.

Una cobla de 4 versos i 3 de 8.

59. (Fol. 88.) Cançó.

Dexat me par Dios star.

Una cobla de 4 versos i altra de 8.

En el *Cancionero de Stuñiga* s'inclou aquesta obra entre les de Carvajales. Vegi-s en l'edició esmentada la p. 332.

60. Cançó.

I aquella del sancierro.

2 versos i després una cobla de 5.

61. (Fol. 88 v°.) Senyores, que li diré.

Cançó castellana d'una cobla de 4 versos i 2 cobles de 8.

62. (Fol. 89.) Cançó.

Si vivo con mal.

En castellà: una cobla de 4 versos i altra de 8.

63. Cançó.

A vos, graciosa donzella.

En castellà: 2 versos i una cobla de 8.

64. (Fol. 89 v°.) Cançó.
Be puch penar.
Una cobla de 3 versos i 2 de 7.

65. (Fol. 90.) Ora may que foranço.
En italià; una cobla de 4 versos i 8 de 8.

66. (Fol. 91.) Adxo visto lo mapamundi.
En sicilià?, alabant l'illa de Sicilia. Una cobla de 4 versos i 2 cobles de 8.

67. (Fol. 91 v°.) D una vella scaxalada.
Una cobla de 4 versos i 2 de 8.

68. (Fol. 92.) Cansó.
Ma voluntat e donada.
En català; una cobla de 4 versos i 2 de 8.

69. (Fol. 92 v°.) Cançó.
Pus que sou de mi amada.
Una cobla de 4 versos i 2 cobles 8.

70. (Fol. 93.) Luys de Vilarassa, les .V. ballades.

La primera ab rims uniçonants croats ab un retroing.

La primera.

Començ de cas | m aporta pensament.
3 cobles de 8 versos.

(Fol. 93 v°.) La segona ballada, ab rims tots uniçonants, quatre bordons croats, dos estramps e dos darés apariats e ab un retroing.

Sobres d amor | m a tret de libertat.
3 cobles de 8 versos.

(Fol. 94.) Terça ballada, uniçonant ab rims croats, dos biochs, dos bordons estramps e un retronx.

No s pus amor | sino so que jo sent.
3 cobles de 9 versos.

(Fol. 94 v°.) Quarta ballada tota uniçonant ab rims croats e ab retroinx.

Si com lo flach | qui n brega no s estat.
3 cobles de 8 versos.

(Fol. 95.) Quinta ballada ab cobles soltes e ab rims croats ab un retrony.

Com lo posat | en l estrem de la mort.
3 cobles de 8 versos.

També s troben en els Cançoners de París i de Çaragoça. Baselga les publica senceres segons aquest ultim. Torres Amat donà la primera estrofa de les Balades primera, segona i tercera (p. 666): Milà, la primera de la quarta balada.

71. (Fol. 95 v°.) Feta per Pera Johan de Masdovelles, uniçonant mig croada e mig encadenada.

Dona d onor | qui viure vol onesta.
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

Torres Amat, p. 410, publica les estrofes primera i tercera i la tornada, traient-les del *Cançoner d'obres enamorades* de París.

72. (Fol. 96.) Cobla sparça.

L'anemorat | que n temps entich amava.
8 versos.

Se troba com anonima en el Cançoner de París, després d'una composició den Rocafort.

V. Morel-Fatio, *Catalogue des Manuscrits Espagnols, etcetera, de la Bibl. Nat.* (París, 1892), p. 203.

73. (Fol. 96 v°.) Debat de mossen Masdovelles ab Amor.

Parla primer lo dit Masdovelles.

Be sabs, Amor, | que voluntat avia.

En la cobla següent «Parla Amor» i així van alternant. 30 cobles de 8 versos, «Tornada de Masdovelles» i «Tornada d'amor».

També està en el Cançoner de París.

74. (Fol. 101 v°.) Cobla sparça feta per mossen Johan Baranguer de Masdovelles.

Poderós Deu | e hom incomprensible.

Se troba també en el Cançoner de París.

75. (Fol. 102.) Raquesta d amor de madama sens mercè treta de frances en cathalà per fra Francesch Oliver.

No ha gran temps | cavalcant yo pensava.

100 cobles de 8 versos. Al marge hi han escrits els mots: «Parla l'actor», «Parla l'amant», etc., segons el cas. En la darrera cobla diu al marge: «Parle l'actor e totes les dames e dona fi a la present obra».

Aquesta versió de *La Belle Dame Sans-Merci,* del poeta francès Alain Chartier, se troba en la major part de Cançoners catalans del XVèn segle; en els de París i de Çaragoça, entre altres.

Vegi-s Morel-Fatio, *Catalogue,* p. 201; Baselga, *Canç.*

catal. de Zaragoza, p. 273, la publica sencera. Torres Amat, p. 449, en donà cinc estrofes saltades.

76. (Fol. 118 vº.) Cobla sparça feta per mossen Johan Berenguer de Masdovelles, es retrogradada o [*escrit al marge*] per bordons e diccions e es ab rims croats e legint lo pla diu be e retrogradant-la diu mal.

Car fort teniu | dona | virtut sens frau.

8 versos.

Figura en el Cançoner de París.

77. Altra feta per lo dit Masdovelles quant fou novi mossen Guarau de Servelló [*escrit al marge*] a la torra de mossen Sacalm en lo mes de maig any Mccccxxxxiij.

Mossen Guarau | pus lo temps es vangut.

8 versos.

També figura en el Cançoner de París.

78. (Fol. 119.) Complants per departiments, Masdovelles.

Un jorn mirant | aixi com far solia.

6 cobles de 8 versos i tornada de 4.

Està en el Cançoner de París.

79. (Fol. 120.) Cobla equivocada feta per mossen Jacme Marc a mossen Pera March.

Pus [*sic*] en lo mig d una costa.

10 versos i tornada de 4.

Resposta feta per mossen Pere March a mossen Jaume March.

Blanxa-y bella n es la costa.

10 versos, tornada i endreça.

Figuren en el Cançoner de París.

80. (Fol. 120 v°.) Cobla sparça, mossen Johan Berenguer de Masdovelles.

Qui de mi us dix | que fos anemorat.

8 versos. El nom de l'autor està escrit d'altra escriptura.

Està com anonima en el Cançoner de París, però seguint a una obra den Masdovelles.

81. (Fol. 121.) Cançó d amor tançonada, feta per mossen Arnau March.

Parle lo seyn
Pressumtuós | cor plè de vanitats.

7 cobles de 8 versos. En les dugues primeres «Parle lo seyn», en la 3.ª «Parla lo cor» i així seguint alternant; «Tornada del seyn» i «Tornada del cor» de 4 versos.

També s troba en el Cançoner de París am l'epigraf més detallat. Torres Amat, p. 362, publica les tres primeres cobles i la tornada.

82. (Fol. 122.) Cobla sparça, Johan Berenguer de Masdovelles.

Sostenir pot | dona secretament.

6 versos. El nom del poeta està escrit d'altra mà.

Està com anonima en el Cançoner de París, però seguint a una obra de Masdovelles.

83. (Fol. 122 v°.) Luys de Vilarasa.

Per ben amar | yo pas lo derer dan.

Una cobla de 4 versos, 3 de 8 i tornada de 4, acabant totes amb el vers «*Requiescat in pace*».

Figura en els Cançoners de París i de Çaragoça. Baselga la publica entera en la p. 56. Torres Amat va publicar les dugues primeres cobles i la tornada.

84. (Fol. 123.) Mossen Pera March.
Jo m maravell | com no veu qui ulls ha.

7 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.

Figura en els Cançoners de París i de Çaragoça; Baselga la publica tota, p. 46. Torres Amat, p. 371, donà la primera estrofa, la tornada i l'endreça.

85. (Fol. 124 v°.) Mossen P. March.
Lo punt com naix | comence de morir.

8 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.

Aquesta obra és la més coneguda d'aquest autor; se troba en els Cançoners de París i de Çaragoça, i també en el MS. 2-H-4 de la Biblioteca del Palau Real de Madrid (vegi-s el meu opuscol, *Manuscritos Catalanes de la Biblioteca de S. M.*, Barcelona, 1888, p. 25). L'han publicada sencera traient-la de l'un o de l'altre dels dos primers Cançoners: Torres Amat, p. 377; Milà i Fontanals, *Ressenya dels antichs poetes catalans*, Jòcs Florals, 1865, p. 128 i *Jahrb. f. engl. u. roman. Litt.*, t. V, p. 153, i *Obras completas*, t. III, pp. 159 i 318; Briz, *Llibre dels Poetas*, p. 81; Baselga, *Canc. Catal. de Zaragoza*, p. 48.

86. (Fol. 126.) Mossen P. March.
C est qui so fay | d on li deu sagir dan.

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

Figura en el Cançoner de París, d'on Torres Amat va publicar-ne les cobles primera i quarta i la tornada.

87. (Fol. 127.) Blay Çasselles, obra encadenada.

Dona gentil | e d'accellent natura.

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

Se troba en el Cançoner de París.

88. (Fol. 128.) Feta per mossen Masdovelles.

Dins un gran prat | a totes parts a cayre.

5 cobles de 10 versos i tornada de 6.

Figura en el Cançoner de París.

89. (Fol. 129.) Obra feta per mossen Johan Berenger de Masdovelles sobre les morts.

Ingreat [*sic*] Deu sol creador.

5 cobles de 23 versos.

Està en el Cançoner de París. Torres Amat, p. 410, i Helfferich, *Raymund Lull und die Anfänge der catalonischen Literatur*, Berlin, 1858, p. 148, inserten la primera cobla.

90. (Fol. 131.) Obra feta per mossen Jordi de Sant Jordi uniçonant aperiada la maytat.

En mal podiers | enqueres en mal loch.

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

Se troba en el Cançoner de París. Torres Amat, p. 333, publica les tres primeres cobles.

91. (Fol. 132.) Conort den Francesch Farer.

O be s despit e gran dollor.

Aquest poema, que comprèn també troços, alguns perduts, de diversos poetes, consta en conjunt de 591 versos. Les cobles emmanllevades als autors són de diferents metres, però tot lo den Ferrer està en noves rimades. Les cobles retretes per en Ferrer són dels poetes següents: mossèn Berenguer de Vilaragut, mossèn Proxida, mossèn Jaume Escrivà, mossèn Jordi, mossèn Corella, mossèn Pere de Queralt, frare Basset, lo Mercader Mallorquí, mossèn Bernat de Ventadorn, Masdovelles, mossèn Auzias March, mossèn Centelles, Pau de Bellviure.

Figura en el Cançoner de París. Torres Amat, p. 229, va publicar-lo enter segons copia que li trameté Tastú.

92. (Fol. 145.) Sparça, Mossen Sors.
Al qui mal diu | d altri ni s abilita.

8 versos.

També s troba en el Cançoner de Çaragoça.

V. Baselga, p. 125.

93. (Fol. 145 v°.) Mossen Stanya. Cançó.
Rich so d enuyts | e pobre de conort,

Una cobla de 4 i altra de 8.

Figura en el Cançoner de París, i d'allí la copía Torres Amat, p. 226.

94. Sparça. Mossen Luys de Raquasens.
Si us par amor que agues prou durat.

8 versos i tornada de 4.

Figura en el Cançoner de París, i d'allí la treu Torres Amat, p. 533.

95. (Fol. 146.) Sparça. Mossen Sors.
Leonard de Sos.

Enamorats | qui taniu prou sentit.
8 versos i tornada de 4.
Al marge hi ha escrita la resposta següent:
Resposta den Jaume Safont a la cobla de mossen Laonard de Sors.
En Leonard | si be mon spirit.
8 versos i tornada de 4.
Es troba en els Cançoners de París o de Çaragoça. La publiquen Milà, *Ressenya*, p. 157, i *Obras completas*, t. III, p. 191. Baselga, *op. cit.*, p. 119.

96. Sparça Valmanya.
Mort me donau, | senyora, vida mia.
8 versos i tornada de 4.
Inclosa en el Cançoner de París. Torres Amat, p. 637, la publica tota.

97. (Fol. 146 v°.) Sparça de Valmanya.
Per lo que veig | de vos tot me reprench.
14 versos.
Inclosa en el Cançoner de París. Torres Amat, p. 638, la publica.

98. Esparça. Mossen Auzias March.
Tot laurador | es paguat del jornal.
8 versos i tornada de 4.
Se troba en molts cançoners i en totes les edicions. Vegi-s *Ausias March*, edició, 1888, p. 162.

99. (Fol. 147.) Sparça. Mossen Auzias March.
Si com lo taur | se va fuy pel desert.
8 versos.

És la primera cobla no més d'aquest conegut cant. Vegi-s edició 1888, p. 198.

100. Sparça [Mossen Auzias March].
Axi com sell | qui s veu prop de la mort.
8 versos.
Vegi-s edició 1888, p. 163.

101. Sparça. Valmanya.
Vos, d'amar fals | merexeu portar mal.
14 versos.

102. (Fol. 147 v°.) Sparça. Valmanya.
No m plau lo tal que taniu ne manera.
8 versos i tornada de 4.
Figura en el Cançoner de París.

103. Sparça. P. d Abella.
Pus axi t plau | ta bandera stendre.
8 versos i tornada de 4.
Va inclosa en el Cançoner de París. Torres Amat, la dóna, p. 193.

104. (Fol. 148.) Sparça. Mossen Luys de Raquasens.
No vull saber | da res ne vull apendre.
8 versos i tornada de 4.
Està en el Cançoner de París, d'on la va copiar Torres Amat, p. 532.

105. Sparça. Fra Vilaragut.
Certes dich pus | que la millor.
7 versos i tornada de 4.

Consta en el Cançoner de París. Morel-Fatio, *Catalogue*, etc., p. 202, llegeix Fra Vilagut.

106. (Fol. 148 v°.) Cobla sparça feta per mossen Johan Baranguer de Masdovelles e tramesa ha son frare en Pere Johan de Masdovelles.

Qui pert lo temps | datras so que no val.

8 versos.

Resposta.

No penseu jens | que metre un jornal.

8 versos.

Replicació.

Entes aveu | tant be lo jeneral.

8 versos.

Figura en el Cançoner de París. Vegi-s Torres Amat, p. 409.

107. (Fol. 149.) Obra feta per en Valmanya per una senyora qui reptà son anamorat de desconaxença.

Quala es vuy | que per amar languescha.

11 cobles de 9 versos i tornada de 5.

Figura en el Cançoner de París.

108. (Fol. 150 v°.) Altra obra feta per lo dit Valmanya, apellat escondit, ab la qual obra l enamorat demunt dit colpat se escusa de la colpa a ell imposada per s anamorada. Es la dita obra uniçonant e maridat compas.

Qual es aquell | envajós qu a bastat.

10 cobles de 14 versos i tornada de 8.
Està en el Cançoner de París.

109. (Fol. 152 v°.) Cobla sparça.

Depuys perti de vos ma bella-ymia.

8 versos. Al marge diu: «Johan Berenguer de Masdovelles».

Se troba en el Cançoner de París seguint a una obra den Masdovelles.

110. (Fol. 153.) Maldit fet per Simon Pastor.

Per divullgar | la praticha dampnada.

7 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.
Se troba en el Cançoner de París.

111. (Fol. 154.) Cançó feta per mossen Sors.

Lo meu daport | es podervos mirar.

Una cobla de 4 versos, 3 de 8 i tornada de 4.
Figura en els Cançoners de París i de Çaragoça. Baselga, *op. cit.*, p. 123, l'inserta sencera. Torres Amat, p. 608, tot menys la tornada.

112. (Fol. 154 v°.) Cobla sparça.

Dona del mon | no m pot jens enganar.

Am lletra diferent diu: «Johan Berenguer de Masdovelles».

113. (Fol. 155.) Mossen Auzias March. Maldit.

Vos qui sabeu | de la tortra l costum.

5 cobles de 8 versos, i tornada de 4.
Vegi-s en l'edició de 1888, la p. 82.

114. Sparça.

A mi mateix | convé que digua fora.

8 versos. Al marge hi ha escrit d'altra mà: «Feta per mossen Johan Berenguer de Masdovelles, de rims maridats, semisonants e plenisonants.»

En el Cançoner de París hi figura a continuació d'una obra den Masdovelles.

115. (Fol. 156.) Valmanya m a feta per una monga qui m tramès a hun seu anemorat.

Si tardas veus | e fallit en respondre.

5 cobles de 10 versos i tornada de 6.

Està en el Cançoner de París. Torres Amat, p. 639, publica la primera estrofa i la tornada.

116. (Fol. 157.) Valmanya m a feta per una monga qui m tramès a un seu anamorat.

Sentir no pot | un amor tan encessa.

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

Figura en el Cançoner de París. Torres Amat, p. 639, dóna la primera cobla i la tornada.

117. (Fol. 157 v°.) Sparça.

Ja volgués Deu | que pusqués abstenir.

8 versos. Escrit d'altra mà: «Johan Berenguer de Masdovelles.»

118. (Fol. 158.) Obra feta contra fortuna adversa per lo dit Valmanya.

Qual un de tants | pora dir quel no senta.

10 cobles de 8 versos i tornada de 4.

Figura en el Cançoner de París. Torres Amat, p. 638, publica la primera cobla i la tornada.

119. (Fol. 159 v°.) Altra obra contra fortuna adversa feta per Farando Metge.

Tal indispost | qual so novell e tendre.

8 cobles de 8 versos i tornada de 4.

Està en el Cançoner de París. Torres Amat, p. 240, dóna la primera estrofa i la tornada: Milà, *Ressenya*, p. 175, i *Obras completas*, t. III, p. 212, els dos primers versos i la tornada.

120. (Fol. 161.) Cobla sparça.

Tres anuygs tinc | qui m fan pensiu estar.

8 versos i tornada de 4. Escrit d'altra mà: «Johan Berenguer de Masdovelles».

En el Cançoner de París se troba seguint a una obra de Masdovelles.

121. (Fol. 161 v°.) Vilarasa.

L anuyg es meu | e vostre l dan.

Una cobla de 4 versos, 3 de 8 i tornada de 4.

Figura en el Cançoner de París. Torres Amat, pagina 666.

122. (Fol. 162.) Cobla sparça feta per Franci Guarau.

De mi us recort, | senyora, vida mia.

12 versos i tornada de 4.

Està en el Cançoner de París.

123. (Fol. 162 v°.) Raquesta d amor ab rims croats e encadenats ab empelt e bioch tot solt e cabfinit, feta per en Gabriel Farruix.

Parle l anemorat..

Reyna de pris, | doctrina de sabents.

5 cobles de 11 versos, tornada i resposta de 6. Les estrofes porten, com la primera, algun epigraf: «Resposta de l anemorada», «Replicació del anemorat», etc.

Figura en el Cançoner de París.

124. (Fol. 163 v°.) Cobla sparça.

Ay las catiu | be fonch maleit lo dia.

8 versos. D'altra mà hi ha escrit «Johan Berenguer de Masdovelles».

125. (Fol. 164.) Cobla sparça. Franci Garau.

Cert com no-us veig | senyora de mon cor.

12 versos i tornada de 4.

Figura en el Cançoner de París.

126. Cobla sparça.

Pusque d amor | vos fets marxanderia.

8 versos.

Aquesta obra, que aquí s troba entremig de les de Franci Guerau, en el Cançoner de París apareix darrera d'una de mossèn Bartomeu Corella.

127. (164 v°.) Cobla sparça. Franci Garau.

Un gran spant | de tots spants major.

12 versos i tornada de 4.

També figura en el Cançoner de París.

128. Cobla sparça.

Anar men vull, | per ço prench comiat.

8 versos. Escrit d'altra mà: «Johan Berenguer de Masdovelles».

129. (Fol. 165.) Conort e notificació de la mort de la senyora.

Preneu conort | e no-us doneu tristura.

3 cobles de 8 versos i tornada de 4.

Està en el Cançoner de París. Torres Amat, p. 629, dóna la primera cobla i la tornada creient-la de Pere Torroella.

130. (Fol. 165 v°.) Complanta de la mort.

O mon car fill | continuu per tu plor.

3 cobles 7 versos, tornada i endreça de 4.

Figura també en el Cançoner de París. Torres Amat, p. 629, creient-la den Torroella, dóna la primera cobla, la tornada i l'endreça. Variant: *Ivo, car fill*, etc. Baselga, en l'apendix G de la seva poc correcta edició del Cançoner de Çaragoça, publica aquesta obra treient-la d'un dels Cançoners de la biblioteca del Sr. Aguiló, atribuint-la á Pere Torrelles pel sol fet de trobar-se aquesta *Complanta* entre dugues obres d'aquest poeta. Per ara, en tots els Cançoners que coneixem, aquesta obra apareix anonima. Milà i Fontanals va senyalar aquesta poesia séns atribuir-la a cap poeta determinat en la seva noticia sobre ls quatre cançoners que ell anomenà Vega-Aguiló pel nom dels seus darrers possesors (*Poëtes lyriques catalans*, 1878, cançoner D, p. 14, i *Obras completas*, t. III, p. 453).

131. (Fol. 166.) Feta per lo dit Masdovelles. Comiat.

Elianor | per tant com fos m aymia.

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

També s troba en el Cançoner de París.

132. (Fol. 166 v°.) Altra sparça.

La mi-amor | pus no us puch dar entendre.

8 versos i tornada de 4.

Figura en el Cançoner de París, també com anonim.

133. (Fol. 167.) Cobla sparça. Mossen Luys de Requesens.

No vull anar | an loch hon dames sien.

8 versos i tornada de 4.

També s troba en el Cançoner de París. Torres Amat, p. 532: Briz, *Llibre dels Poetes*, 238, i Denk, *Geschichte der altcatalanischen Litteratur*, p. 329. la publiquen sencera.

134. Cobla šparça.

Nunqua diré | qui és la que jo am.

8 versos i tornada de 4.

En el Cançoner de París figura com anonima, en el de Çaragoça com a obra de Requesens. Vegi-s Baselga, *Canc. Catal. de Zaragoza*, p. 65.

135. (Fol. 167 v°.) Cobla sparça.

Ja dona l mon | no m farà de blanch groch.

8 versos i tornada de 4.

Aquesta obra, posada com a cobla esparça tant en aquest com en el Cançoner de París, no és sinó la darrera estrofa i la tornada de la poesia de mossèn Jordi de Sent Jordi que comença *En mal podiers enqueres e n mal loch*. Vegi-s aquí mateix el núm. 90.

136. Altra.

Pobre de joy | [e] malvolgut d aymia.

8 versos i tornada. D'altra mà: «Johan Berenguer de Masdovelles.»

També està en el Cançoner de París com anonima, però seguint a una obra den Masdovelles.

137. (Fol. 168.) Altra sparça.

Pertir me feu | per qui jo romandria.

8 versos i tornada.

138. Altra.

En lo mon trob | molts homens ralladors.

7 versos.

139. Altra.

Enamorats | de sentiment groler.

8 versos.

140. (Fol. 168 v°.) Altra.

No stá bon seny | a home qui molt fia.

8 versos.

Figura en el Cançoner de París.

141. Altra.

Retorn, retorn | nostra bon-amistat.

8 versos.

Aquesta esparça figura anonima en el Cançoner de París seguint a una obra de Bartomeu de Corella; Torres Amat publica aquesta esparça, treient-la del mateix Cançoner de París, atribuint-la malament al poeta valencià mossèn Johan Roiç de Corella. En el Cançoner de Çaragoça apareix sota l nom de mossèn Lluís de Requesens. Vegi-s Baselga, *Op. cit.*, p. 64.

142. Cobla sparça. Franci Garau.

Bellesa gran | vostra cors illumina.

8 versos i tornada.

Figura en el Cançoner de París. Torres Amat, pàgina 302, publica la primera cobla i la tornada.

143. (Fol. 169.) Sirventesch fet per mossen P. Dezpuig, cavaller.

Pus que bondat ne abtesa.

Una cobla de 4 versos, 5 de 8.

També figura en el Cançoner de París. Torres Amat, p. 508, publica les dugues primeres cobles.

144. (Fol. 169 v°.) Setja damor, fet per mossen Jordi.

Ajustat veig | damor tot lo poder.

5 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.

Figura en el Cançoner de París i d'allí la tragué Torres Amat, p. 329, que n publicà la primera cobla, la tornada i l'endreça, lo mateix que Milà, *Jahrb. für roman. Litt.*, t. V, p. 183, i *Obras Completas*, t. III, p. 349.

145. (Fol. 171.) Maldit fet per en P. Johan de Masdovelles, ab pauses tornades, uniçonant mig croada e mig encadenada.

Temps es stat | que m anaveu paschar.

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

Figura també en el Cançoner de París.

146. (Fol. 172.) Maldit fet per lo dit P. Johan de Masdovelles, uniçonant, mig croat e mig encadenat.

Liurade us sou | a mi no per amor.

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
Figura én el Cançoner de París.

147. (Fol. 172 v°.) Cobla sparça. Valmanya.

Vostres villats | me foren manifestes.

8 versos.

Està en el Cançoner de París, d'on la tragué Torres Amat, p. 637.

148. (Fol. 173.) Cobles fetes per Simon Pastor.

Onne rarum presiossum
ben lo sabes tu senyora.

7 cobles de 8 versos, *fin* i *refran* de 4. En llatí i castellà.

Està també en el Cançoner de París.

149. (Fol. 174 v°.) Cobbles fetes per mossen Luys de Requesens.

Ans de molt temps | veureu los confesós.

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
Aquesta obra apareix tota ratllada am tinta.

150. (Fol. 175 v°.) Los anuygs, de mossen Jordi.

Anuig anamig de jovent.

9 cobles de 18 a 22 versos cada una, am correccions en el text i al marge; tornada de 2 versos.

Figura en els Cançoners de París i de Çaragoça. Del primer la tragué Bartch, *Jahrbuch für romanischen Litteratur*, t. II, p. 288, i Torres Amat, p. 330, que

no n publica sinó la primera cobla. Pel text del Cançoner de Çaragoça vegi-s Baselga, *Op. cit*, p. 41.

151. (Fol. 178.) Debat del cor ab lo cors tot encadenat e uniçonant fet per en Pestrana.

Lo cors.

A vos mon cor | me covè descobrir.

11 cobles de 8 versos en les que alternen «Lo cors» i «Lo cor», tornada de 4 versos.

Inclosa en el Cançoner de París. Torres Amat, pagina 482, publica la primera i la darrera cobles i la tornada.

152. (Fol. 179 v°.) Cobla sparça.

De ben servir | no son las ni cansat.

8 versos. Escrit d'altra mà: «Joban Berenguer de Masdovelles».

En el Cançoner de París està com anonima, però després d'una obra de Masdovelles.

153. (Fol. 180.) Mossen Jordi de sent Jordi.

Tots jorns aprench | e desaprench ensemps.

6 cobles de 8 versos i tornada de 4.

Aquesta obra, que té uns quants versos traduits del Petrarca, és séns dubte la més coneguda de mossèn Jordi i la que més extravagancies ha fet dir a bibliografs de tots els temps fins que en Milà i Fontanals resolgué am claretat la qüestió. En el segle XVè degué agradar: el marquès de Santillana la cita en el seu celebre Proemi i es troba inclosa no sols en els Cançoners de París i de Çaragoça, sinó en diversos altres que no han sigut encara suficientment descrits. Ha sigut pu-

blicada per Torres Amat, p. 332; Briz, *Llibre dels Poetas*, 180; Baselga, *Canc. Catal. de Zaragoza*, p. 41.

154. (Fol. 181.) Johan Roquafort, solta e croada.

Anamorat no fou mes de Isolda.

5 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.

Figura en el Cançoner de París. Torres Amat, pagina 536, inserta la primera cobla, la tornada i l'endreça.

155. (Fol. 182.) Mossen Jordi de sent Jordi.

Un cors gentil | m a tant anamorat.

5 cobles de 8 versos, tornada i «altra» de 4.

Inclosa en el Cançoner de París. Torres Amat, p. 329, publica la primera cobla i les dugues tornades.

156. (Fol. 183.) Masdovelles.

Anuyg mostrau | aver qui us vulla be.

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

Figura en el Cançoner de París.

157. (Fol. 183 v°.) Cobla sparça. Valmanya.

Pus que tots jorns | no sesau fer gabella.

8 versos.

Figura en el Cançoner de París. Torres Amat, p. 636, la publica.

158. (Fol. 184.) Feta per mossen Auzias March.

Si com rictat | no porte bens ab si.

8 cobles de 8 versos i tornada de 4.

Inclosa en quasi tots els Cançoners que contenen obres del poeta. Vegi-s edició 1888, p. 38.

159. (Fol. 185 v°.) Obra feta per mossen Johan Berenguer de Masdovelles, cavaller, per dona Alianor de Cardona, Marquesa d Oristany, e en los caps dels bordons de les primeres quatre cobles és son nom o titol designat.

A vos qui sou | de complida bellesa.

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

Figura en el Cançoner de París. Torres Amat, pagina 409, dóna la primera cobla i la tornada.

160. (Fol. 186 v°.) Mossen Johan Baranguer de Masdovelles, obra presentada al S. R. a Vilafrancha de Penadès en l any Mccccl viiii.

Regne devis | e desolat, perdut.

7 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.

Al final s'hi llegeix: «Senyor, de vostra senyoria humil vassall. Johan Baranguer de Masdovelles.»

161. (Fol. 188.) Johan Foguasot. Obra unissonant.

Si be no m sent | en res lo foch d amor.

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

162. (Fol. 189.) Johan Foguassot. Obra feta per una senyora la qual per raó de les morts se n havie hanar fora Ciutat e no sabia dretament hon iria.

Ploren mos ulls | lagremes no lensants.
5 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.

163. (Fol. 190.) Obra feta per en Johan Foguasot notari, e dirigida al Illustrissim S. R. Alfonso, Rex d Aragó, &c. estant en Napols, sobre la molta absencia de dit S.

Rey virtuos, | senyor d insigna tera.
5 cobles de 9 versos i tornada de 5.

Figura en el Cançoner de París. Torres Amat, p. 257. va publicar tota la composició menys la tornada. Milà, *Obras completas*, t. III, p. 203, alguns fragments.

164. (Fol. 191.) Feta per Pere Torroella.
Si volreu anemorats.
Una cobla de 4 versos, 3 de 8.

165. (Fol. 191 v°.) Luys de Vilarassa. Obra uniçonant.

Tant jo no pens | que ja no puch entendre.
4 cobles de 8 versos, tornada i endreça de 4.

166. (Fol. 192.) Sparça de Pere Torroella.
Los frets estremps | que l temporal esforça.
12 versos.

Està inclosa en el Cançoner de Çaragoça. Vegi-s Baselga, p. 175.

167. (Fol. 192 v°.)

Conté dugues obres d'una cobla de 8 versos i tonada de 4 cada una; han sigut ratllades per la mateixa mà que ha escrit la «Resposta» de Masdovelles que va

a sota. Les dugues obres esborrades són de Luis de Valta i comencen així:

Un castell sce | no fet per mans de hom.

La segona comença:

Un fermall sce | ab sich [sinch] perles hornat.

La resposta de Masdovelles és:

Resposta per Johan de Masdovelles feta a la cobla demunt que lo P. Luys de Valta havia tramesa.

Famós, gentil, | imitant bons estils.

Una cobla de 8 versos i tornada de 4.

(Fol. 193.) Cobla adivinativa [*Escrit de la mateixa mà de les correccions*] per Pera Luys de Valta feta a Johon de Masdovelles tramesa.

Un castell sce | ab nou torres gentils.

8 versos i tornada de 4.

168. Sonet de P. Torroella.

Pus no us desment | ignorau cal entendre.

14 versos. Escrit am la mateixa mà de les correccions.

Se troba en el Cançoner de Çaragoça. Vegi-s Baselga, p. 175.

169. (Fol. 193 v°.) Cançó.

Onesta dama sentida.

Una cobla de 4 versos i altra de 8. En castellà.

170. Cançó.

Pues que non soys por a mi.

Una cobla de 4 versos i altra de 8.

171. (Fol. 194.) Cançó.

Sano es a mi querer.

Una cobla de 4 versos i altra de 8.

172. Pere Torroella. Sparça.

Per tres mitjans son poder abilita.

10 versos.

Figura en els Cançoners de París i de Çaragoça. Torres Amat, p. 629, i Baselga, p. 161.

173. (Fol. 194 v°.) Cobla devinadora de Fransesch Farer a Valltera.

Vuyt letres son | e la maytat vocals.

10 versos i tornada de 4.

Resposta de Valltera.

Les letres vuyt | pertides per aguals.

10 versos i tornada de 4.

Inclosa en el Cançoner de Çaragoça. Vegi-s Baselga, p. 67.

174. Cobla sparça de mossen Jordi de sent Jordi.

No m agrat d om | que n tots afers no sia.

8 versos.

Aquí han sigut arrencats 6 folis abans de procedir-se a l'actual foliació en llapiç.

En el Cançoner de Çaragoça hi ha aquesta esparça, però en la forma més aprovençalada, *No m'assaut d'hom*, etc. La publica Milà en el *Jahrb. f. rom. Litt.*, t. V, i en ses *Obras completas*, t. III, p. 351, i Baselga, p. 32.

175. (Fol. 195.) Mas l ivern glot | qui no s pot sadollar.

9 versos i al final: «La condempnació de l hivern.» Es la darrera estrofa del debat entre l'estiu i l'hivern mogut per lo vescomte de Rocabertí a mossèn Jacme March.

Torres Amat, p. 367, va publicar aquesta obra sencera treta d'un quadern manuscrit que posseeix un particular de Barcelona. Se troba també en el Cançoner de Çaragoça. Vegi-s Baselga, *Op. cit.*, p. 25.

176. Feta per P. Anthoni tramesa a mossen Miralles.

Nou perles sce | qui son molt stimades.

8 versos, am correccions.

Resposta feta per lo dit Miralles.

Les perles nou | per vos aventurades.

8 versos.

177. (Fol. 195 v°.) Mossen Luys de Requesens.

No ha molts jorns | parlant ab una dona.

7 cobles de 8 versos i tornada de 4.

Se troba en el Cançoner de Çaragoça. Vegi-s Baselga, p. 52. Balaguer, *Historia de Cataluña*, edició 1886, t. VI, p. 337, publicà la primera cobla.

178. (Fol. 196 v°.) Francesch de la Via [Lavià?]

Si com l infant | com apren de perlar.

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

Se troba en el Cançoner de Çaragoça. Vegi-s Baselga, p. 66. Milà, *Obras completas*, t. III, p. 173, havia publicat la primera cobla i la tornada.

179. (Fol. 197.) Leonart de Sos.
A voluntat | a consentir molt presta.
3 cobles de 8 versos i tornada de 4.
Figura en el Cançoner de Çaragoça. Vegi-s Baselga, p. 117.

180. (Fol. 197 v°.) Leonart de Sos.
Pus amant muyr | e mon pler se cambia.
3 cobles de 9 versos i tornada de 4.
Figura en el Cançoner de Çaragoça. La publica Baselga, p. 122.

181. (Fol. 198.) Sors.
Pasionat | tench lo meu spirit.
2 cobles de 8 versos.

182. (Fol. 198 v°.) Leonart de Sos.
Si tot lo temps | despenie n pensar.
5 cobles de 8 versos i tornada.
Se troba en el Cançoner de Çaragoça i és publicada per Baselga, p. 120.

183. (Fol. 199.) Martí García.
No puch forçar tant lo voler.
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
Figura en el Cançoner de Çaragoça i és publicada per Baselga, p. 226.

184. (Fol. 200.) Mossen Jordi de sent Jordi.
Pus que tan be sabeu de cambiar.
5 cobles de 8 versos i tornada de 4.
Està en el Cançoner de Çaragoça i la publica Ba-

selga, p. 38, dient que ho fa per primera vegada, essent així que fa molts anys la donà íntegra Milà en el *Jahrb. f. rom. u. engl. Litt.*, t. V, i s'havia reproduit en l'edició de les *Obres completes*, t. III, p. 436, pocs anys abans de l'impressió del Cançoner de Çaragoça. La primera cobla d'aquesta obra de mossèn Jordi està retreta en el *Conort* de Francesc Febrer.

185. (Fol. 200 v°.) Cobla sparça feta per Johan de Masdovelles.

Si los burlats | voleu burlats burlar.

12 versos i tornada de 8.

186. (Fol. 201.) Coblas Quien deve ser El galan.

Non tenendo que façer.

14 cobles de 8 versos i *fin*.

Aquestes cobles castellanes estan incloses també en el Cançoner de Çaragoça. Vegi-s Baselga, p. 256.

187. (Fol. 202 v°.) Luys de Paguera.

Ja crech sapiau la casa.

12 cobles de 9 versos, tornada de 4 i encreça de 9. Es bruta.

188. (Fol. 203.) Paras mientas a mis ojos.

Una cobla de 3 versos, altra de 7 i altra de 4.

Aquesta composició castellana apareix escrita per mà diferent i al cap-d'avall del foli, am correccions.

189. (Fol. 203 v°.) Feta per mossen Leonart de Sos, Cavaller, la qual era en lo quart capitol de la hobra de la nau.

Vos feu amor | l anemorat amar.

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

Aquest poema de Sors apareix sencer en el Cançoner de Çaragoça: vegi-s Baselga, *El Cancionero Catalán de la Universidad de Zaragoza*, qui l publica tot; en la p. 100 de la mateixa obra pot veure-s el nostre fragment.

190. (Fol. 204 v°.) Martí Garcia.

Per gran desir, | dona, que m ve de vos.

Una cobla de 5 versos, 5 de 9 i tornada de 5.

Se troba en el Cançoner de Çaragoça i la publica Baselga, p. 223.

191. (Fol. 205 v°.) Cobla sparça feta per Pere Luys Valta.

Si lo sentit | de vos qui sou sentit.

12 versos i tornada de 8, firmat P. L. V.

192. (Fol. 206.) Cobla devinetiva feta per mossen Miralles.

Un rich joyell | natur-a produit.

8 versos i tornada de 4.

Resposta feta per Johan de Masdovelles.

En tres parts es | vostro n nom divisit.

8 versos i tornada de 4.

193. (Fol. 206 v°.) Cobla adivinativa feta per Johan de Masdovelles, tramesa a mossen Miralles.

Un fermall sce | de sinch perles hornat.

8 versos i tornada de 4.

Resposta feta per lo dit mossen Miralles.

Los sants pastors | en la Nativitat.
8 versos i tornada de 4.

194. (Fol. 207.) Cobla adivinativa feta per Johan de Masdovelles tramesa [*manca l nom*].

Per letres vuyt | se confix lo gran nom.
8 versos i tornada de 4.

195. (Fol. 207 v°.) Cobla sparça tramesa a P. Luys Valta, feta per mossen Miralles.

Quant yo be pens | lo que james pensava.
8 versos i tornada de 4.

Resposta feta per lo dit P. Luys Valta a la desus dita cobla.

Ara recort | lo qui no recordava.
8 versos i tornada de 4. Al principi d'aquesta obra i en la 191 hi ha l'empresa de Valta amb el lema: *Cum beatissimo Jheronimo.*

196. (Fol. 208.) Clamor d un anemorat de s anemorada.

Força m destreny | molt discreta senyora.
10 cobles de 8 versos; la 2.ª am l'epigraf «Respon la senyora»; la 3.ª, «Replica l amant», i aixi seguint alternant. De la «tornada del amant» no hi ha sino un fragment del primer vers amb el qual acaba la copia.

Digna d onor | ab virtuosa...

197. (Fol. 209 v°.) Feta per Johan de Masdovelles. Cobla esparça sobre hun nom de una senyoria qui s troba en lo primer cap del primer bordó e principal per dita S. feta.

Sol era ya | de trebals abundat.
11 versos i tornada de 8.

198. (Fol. 210.) Cansion de Silvera.
Pena, pesar ni plazer.
Una cobla de 5 versos i altra de 9.

199. Otra suya.
No puedo servir.
Una cobla de 4 versos i altra de 8.

200. Otra.
Ya senyora bien seria.
Una cobla de 7 versos i altra de 11.

201. Esta cobla fue enviada a una dama por que dava muxas loores al escrivir de un jentil hombre mas no queria satisfacerlo segundo el su mereser.
Si fuesen bien favoridas.
10 versos.

202. Otra sparsa ha donde se halla el nombre d ella en la cabesa de los siete bordones principales da cobla prasiente.
Bien que te plasen mis males.
9 versos.

203. (Fol. 210 v°.) Demanda.
Per dos estremps | tinch l esperit destret.
8 versos signats: «Lo servidor malguardonat, Guardia».

Resposta.

Dels dos combats | me sembla pus estret.

8 versos, sotascrits per: «Del mes de tots paçionat, P. A.»

204. (Fol. 211.) Armemnos, vers cristians.

Una cobla de 5 versos, 3 de 9, una tornada a Jesús de 5, i «Endreça al Pare Sant e princeps grans» també de 5. L'obra és per excitar una creuada contra l Gran Turc.

205. (Fol. 211 v°.) Obra feta per P. Luys Valta per una dama qui no volia satisfer al voler seu e mostravali amor.

Com no pensau | que us am extremament.

8 cobles de 8 versos.

206. (Fol. 212 v°.) Feta per Johan de Masdovelles tramesa a P. Anthoni.

Claradat gran | de continuu raté.

8 versos.

Apres li trametà la dejus perque tardava a respondre.

Pera germa, | hindigna de resposta.

10 versos.

Resposta.

Del sol calor | sovint a mi deté.

8 versos.

Resposta.

Lo meu senyor | be veig que res no costa.

10 versos.

El foli 213 està en blanc.

207. (Fol. 213 v°.) Kar no es tu | a donar benefici.

12 cobles de 8 versos i tornada de 4.

208. (Fol. 215 v°.) Per lo gran pes | de la manca bastida.

8 coles de 8 versos, tornada i endreça de 4.

209. (Fol. 216 v°.) Dins un castell | hedificat en rocha.

5 cobles de 8 versos i tornada de 4.

210. (217. v°.) Cobla feta per P. Anthoni a J. de Masdovelles.

Trepodion | baracasin | xaxundi.

8 versos macaronics.

Resposta feta per lo dit Johan de Masdovelles al dit P Anthoni.

Quespadanam | farup | damiacundi.

8 versos macaronics que són, com els anteriors, impossibles de dexifrar no tenint clau.

Altra cobla feta per J. de Masdovelles sobre la que ell li tramesà al P. Anthoni sobre la que ell havia tramesa.

Titol i cobla tot està ratllat o esborrat, el primer vers no s pot llegir, el segon és:

Pus de trobar tens novisim estil.

9 versos.

211. (Fol. 218.) Resposta de Pera Torroella a huna letra que li fa Fransesch Farrer demanantli que es grat.

Pasat e fins asi sens respondre a vostra letra, Fransesch Farrer, no per que la mia voluntat defugis...

La lletra no ës complerta per mancança d'un foli després del 220 v°, en el que trenca am les següents paraules.

... trobantvos donchs en son servey de reprensió qui si ab los remeys ten esi...

Aquesta *lletra*, de Pere Torroella, se conserva entera en el Cançoner de Çaragoça; però com el relligador havia tallat el titol, apareix séns nom d'autor en ell libre de Baselga, p. 206.

212. (Fol. 221.) Cancion.

Quando acabara tristura.

2 versos, després 4 cobles de 4 versos.

213. (Fol. 221 v°.) Otra.

No puedo apartarme.

Una cobla de 3 versos i 4 de 5.

214. (Fol. 222.) Feta per Johan de Masdovelles.

Sin causa me days tal pena.

Una cobla de 3 versos i altra de 7.

215. (Fol. 222 v°.) Estas dos coplas fizo un gentil hombre de casa del senyor almirante, por la fija de misér Falcon.

Ante vuestra senyoria.

2 cobles de 10 versos.

216. (Fol. 223.) Cansion.
Dizen que faguo follia.
Una cobla de 4 versos i altra de 8.
És de Diego Enriquez i figura en el *Cancionero de Stuñiga.* Vegi-s l'edició de 1872, p. 141.

217. (Fol. 223 v°.) Coblas sobre lo Pater noster fetas en Barchelona per causa de la Inquisicio.
Pater noster poderós.
11 cobles de 8 versos. Després de l'última: «Deo gracias». En català.

218. (Fol. 226.) Cansion.
Pues que parto no partiendo.
Una cobla de 5 versos i altra de 9.

219. Otra.
Quando mas miro las bellas.
Una cobla de 4 versos i altra de 8.

220. (Fol. 226 v°.) En nom de Deu, totavia quens vulla gordar e la Verga Maria. Libre compost en Tonis per frare Enselm Turmeda, en altra manera apellat Abdelà, de alguns bons nudriments encara que ell los aja mal seguits.
En nom de Deu omnipotent.
104 cobles de 4 versos; al final: *Amen.*
Se troba també una bona versió en un manuscrit de la Biblioteca de Carpentras. Vegi-s Lambert, *Catalogue descriptif et raisonné des Manuscrits de la Bibliothèque de Carpentras,* 1862, t. I, p. 208. Són innom-

brables les edicions que s'han fet d'aquest popularissim poema den Turmeda del segle XVIe ençà. La més recomanable és la que féu en Marian Aguiló fent-la entrar en el seu *Cançoner de les obretes en nostra lengua materna, mes divulgades durant los segles XIV, XV e XVI.*

221. (Fol. 235 v°.)

D aquell poch espay | que tristor consent.

En una cobla de 10 versos, l'autor ofereix un present de refrans a una noble dama. Després vénen els refrans que estan continguts en 168 versos aparellats a dos columnes, am que acaba l Cançoner, però no la composició, segons sembla: pot-ser alguns fulls finals hauran sigut arrencats. Els dos primers versos aparellats són:

Amor de Donzella
Es aygua n sistella

els darrers que apareixen en el Ms. son:

Venir hi deus por
Dolor ans al cor.

II

TRIONFI DEL PETRARCA AM COMENTARIS EN CATALÁ. Escrit a les darreries del XVèn segle, en paper. Té 258 folis numerats de poc am llapiç (XIII+240+V) i el format és de 300×212 mm. El text italià del Petrarca està en vermelló; els comentaris catalans en negre. A la guarda hi ha una nota redactada per l'eru-

dit italià San Vicenti, que diu així: *Un tomo manuscrito que contiene los* TRIONFI *de* M. FRANCESCO PETRARCA, *exceptuando los* D'AMORE, DELLA CASTITÁ, *y* DELLA MORTE, *por completo; y el* DELLA DIVINITÁ, *que es el último del tomo, está truncado y falto después del terceto 39. A todos acompañan comentarios en catalan. Los primeros y últimos folios, enumerados con cifras romanas no se refieren á los* TRIONFI.

Aquesta noticia ha de restablir-se d'altra manera pera que siga exacta. Els folis I a XIII v° continuen la composició que comença en el foli 238 i ocupa fins al V v° que l'ultim relligador enganxà al final del llibre.

L'ordre hauria d'esser:

a. (Fol. 238.) Manca de principi i segueix el comentari.

... bello punico scriu Titolivio *Vicit autem omnia pertinax virtus* Venç verament venç y majorment venç la mort...

Continuen plens de comentaris els folis següents fins a mitja plana del 240, on comença la composició pseudo petrarquesca que sol anar al final dels *Trionfi* en les edicions del segle XVIè, però que ja no figura en les modernes. En la de Venecia de 1568 (p. 455) hi està amb el següent epigraf «Capitolo di M. Francesco Petrarca, da lui medesimo rifiutato». Comença amb el vers següent: *Nel cor pien d'amarissima dolcezza.*

En el nostre text Ms. està així aquest vers:

[N]el cor pien d amarissima dolceca

Segueixen bé ls versos en els folis marcats I fins al V v°, on hi ha darrerament el vers:

Frenò con tardita et con conseglio

i les últimes paraules del comentari (que actualment acaben el llibre) són:

Mas no fon menys salutiffer acte de Claudio que mata Asdrubal on diu:

Ara s'ha de passar al principi del Ms. que segueix aquesta obra, advertint que al ser enquadernat el llibre se perderen els folis que comprenien els 15 versos desde l

Claudio Neron, che l capo d'Asdruballe
fins al *Che d'haver vinto alhor sempre s'essalta.*

b. (Fol. I. començament actual del manuscrit.) En el comentari, tot continuant, hi han les paraules següents:

que anaren contra los cartaginesos foren March actilio, Regulo y Lucio Manlio consols...

El primer vers seguint la mateixa obra és:

Vidi el victorioso et gran Camillo...

que continúa bé fins al foli marcat XIII, en el que hi ha l'ultim vers de la mateixa obra, que és:

Poi alla fin Artu re vidi e Carlo.

Els comentaris acaben en el verso del mateix foli, i a sota diu:

Capitulo secundo Triumphi Fame.

De manera que l comentarista prenia l'esmentada obra pel cap. I dels *Trionfi* de *Fama* i el verdader cap. I de Fama per II i aixís seguint. Per això és que ls *Trionfi Fame* tenen aquí 4 capitols en lloc de 3.

c. (Fol. 1 i següents.) Contenen el cap. I *de Fama* començant:

[D]a poi che morte triunpho nel volto

i els comentaris comencen:

Es natural apetit de tots los animals que sobiranament la sua conservació desigen e tant mes dels homens quant son mes nobles y tenen la intelligencia de la sua noblea...

Segueix bé fins al foli 58, en que comença:

Capitulo III° Triunphi phame.

que naturalment és el segon.

Les primeres paraules del comentari són:

Totes les coses que la natura del home excedexen y la sua propria extimacio...

I comença l text en el foli 59:

[P]ien d infinita e nobil maraviglia

que segueix bé fins al foli 127 v°, on diu:

Capitulo quarto Trihunffi ffamme

que és el terç i darrer.

Comença l comentari:

Convenient cosa és als animos jentils y pelegrins desijosos de posehir la virtut...

i en el foli 132 v° comença l text amb el vers:

Jo non sapea da tal vista levarmi

Seguint tot bé fins al foli 139 v°, on falta l tercer, que comença *Aristotele poi pien d'alto ingegno*, i va seguint com cal fins a l'acabament, que és al foli 183:

d. Triumphus Quintus Temporis

Comença l comentari:

La humana specia contendre en si dues natures no solament la raho evident ho mostra y les irrefragables auctoritats o consenten, mas la experiencia mostra...

Comença l text, foli 184 v°.

[N]el aureo albergo con l aurora inanci.

que segueix tot bé fins a la fi.

e. (Fol. 212 v°.) Triumphus ultimus divinitatis.

Comença l comentari:

Lo abisme y proffunditat de la scriptura sacra tal y tan confusio y aixi gran stupor posa a la memoria o enteniment dels homens.

I el text foli 214:

[D]apoi che sotto il ciel cosa non vidi

que segueix tot bé fins al vers

Esser stato danno et non vantagio

que és l'ultim que hi ha, de manera que manquen 28 versos pera que l Triomf de la Divinitat sigui complert.

Les últimes paraules truncades que conté ara l comentari d'aquest Ms. són les següents:

... On diu Tuli in primo de Offiicis Nichil envitam augusti tanque parvi animi est que amari divicias nichil evi honestius magnifi...

Aquí ve enquadernat el plec (folis 238, 239, 240, I, II, III, IV i V) que pertany al principi i que hem descrit en **a.**

Res indica qui pot esser el traductor dels comentaris. Que devia esser valencià ho fan creure, entre altres, les expressions: *Chiquet infant* (foli 17 v°), *Sylla chiquet* (foli 39).

Aquests comentaris són traduits dels que féu en italià Bernardo Ilicino (nom que s troba en diverses formes: Lapini, Licinio, Glicinio, etc). La primera edició del text italià d'aquests comentaris és la de Bolunya, de 1475, i seguiren les de Venecia, de 1478, 1513, 1515, 1519, etc. També foren vertits al castellà per Antonio de Obregon, que s'imprimiren junt am la traducció dels *Trionfi* en vers octosil·lab *(Los seys Triumphos del Petrarcha,* Logroño, Arnao Guillen de Brocar, 1512).

III

Manuscrit de 296×222 mm. escrit a principis del xv^{èn} segle sobre paper i pergamí per plecs de 6 fulls de 4 pp. cada un de paper per 1 de pergamí. No estan marcats no més que alguns folis am llapis, que ja indicaré. En alguns indrets, estropellat per l'humitat. Relliga-

dura cartronet am lligams. A 2 columnes tot el Ms.; caplletres vermelles i blaves.

El primer plec té dos pergamins a fòra i un interior. El primer està en blanc; sols en el recto hi ha la nota que diu:

No separar voluntat
de Claramunt

Libre de intencio
libre de cavaleria
libre dels articles de la fe
los proverbis de mestre ramon
los quatre libres del sompni den bernat metge.

1. En el segon foli de pergamí comença l Ms. *Libre de intencio.*

Deus intelligible e amable infinidament, un homenet no conegut pobre de virtuts e d amichs, indigne per colpes e peccats, fa ab vostra virtut aquest libre de intenció al seu amat fill per tal que intencio per gracia vostra l endres en vos conexer amar honrar e servir e vera intencio sia en est mon en l alta honor que li cove.

Aquest primer foli molt tacat, i alguns dels següents fins al quint un xic foradats, consumits i apedaçats.

En el foli 38 v°, columna primera, acaba l tractat d'Intenció de Ramon Lull.

Finito libro sit laus gloria christo. Amen.

Aquest llibre d'en Llull va imprimir-se enter en la edició feta per entregues a Palma de Mallorca de totes les obres de Ramon Llull, dirigida pel Sr. Geroni Rosselló, ara represa, després de una interrupció llarga. Vegi-s, en el tom. I, termenat ara de poc, la p. 310.

2. El foli 39 està en blanc. En el 40 hi ha l *Libre de Cavayleria den Lull*, però per manca d'alguns fulls no té començament. S'hi llegeixen ara les següents paraules del proleg:

... lo cavaller hoy parlar de cavalleria e remembra l orde de cavalleria A donchs gita un sospir e entra en consirer membrant en lo honrament en lo qual cavalleria lo havia longament mantengut.

Titols vermells com en el llibre precedent.

Acaba en el foli 65 (séns marcar ni am llapiç).

E car nos havem a parlar del libre qui es del orde de clericia per aço parlam tant breument del libre de cavaleria lo qual es finit a gloria e a benediccio de nostre senyor deus.

Ffinito libro sit laus gloria christo. Amen.

El foli 65 v° està en blanc.

El *Libre del orde de Cavayleria* fou publicat per En Marian Aguiló per inaugurar sa *Biblioteca d'obretes singulars del bon temps de nostra lengua materna estampades en letra lemosina*, en 1879. En aquest l'Academia de Bones Lletres de Barcelona n'ha publicat una nova edició acompanyada de la traducció castellana i notes per José Ramón de Luanco.

3. Fol. 66 (séns marcar). *Articles de la fe catolica R. Llull.*

Deus en virtut de ta gran ajuda e benediccio Començe aquest libre tractat en qui volem provar per rahons neçessaries los articles de la fe catholica.

Ans que provem los articles volem provar deus esser lo qual consiram ell esser sobirana bontat e sobiran be sobirana granesa e sobira gran.

Epigrafes en vermell com els anteriors tractats.

Acaba en el foli 103, columna segona, am les paraules:

... e aço dur entro a la fi del segle e apres la fi vingam a la gloria deu Amen.

Ffinito libro sit laus gloria christo. Amen.

El foli 103 v° està en blanc i en el següent:

4. Proverbis de mestre Ramon Lull.

Es la rúbrica que comprèn les dugues columnes d'aquest foli i la primera del següent. En el foli 104 comença l'obra:

Proverbis ordonats a instruccio del hom per mestre Ramon lull. Capitol .I.

Com hom sie creat per conexer amar membrar honrar e servir deu, per aço fem aquests mil proverbis ab que donem doctrina com hom se sapie haver a la fi a la qual es creat.

Acaba en el foli 131 v°, col·lecció segona:

Començat e finit fo aquest libre per inten-

cio de amar honrar e servir deu en l any de .MCCC.ij. de la encarnació de nostre senyor deu jhesu christ. Amen.

El foli 132 està en blanc.

En l'edició general de les obres de R. Llull per G. Rosselló, s'han publicat els *Proverbis* acompanyats de la traducció castellana. Vegi-s el tom. I en la p. 382.

5. (Fol. 133.) Lo sompni den bernat metge. e son .IIII. libres.

Poch temps ha passat que stant en la preso no per demerits...

Acaba en el foli 203 v° (ultim) am les paraules:

E jo despertem fort trist e desconsolat e destituit tro al mati seguent de la virtut dels propris membres axi com si lo meu spirit los hagues desemparats.

Ffinito libro sit laus gloria christo. Amen.

El llibre segon comença en el que hauria d'esser foli 152 v°; el llibre tercer, en el 162; el llibre quart, en el 185.

Els folis 143, 157, 181, 196, 197, 201 i 202 han estat suplerts am lletra i paper d'ara fa poc, perquè mancaven.

Cap al final els folis estan un xic estropellats.

La foliació feta am llapiç arriba no més que fins al foli 44. A baix de les planes hi ha algun rastre de foliació antiga.

El *Somni* den Bernat Metge, una de les més notables produccions de la literatura catalana, fou publicat en 1889 per En J. M.ª Guardia acompanyant-lo de la

traducció francesa *(Le Songe de Bernat Metge, auteur catalan du XIVe siècle, publié et traduit pour la première fois en français avec une Introduction et des Notes).* El text és del Ms. de la Biblioteca Nacional de París, i al final van les variants del nostre Ms. i del de l'Universitat de Barcelona, que no pogueren esser utilisades durant l'impressió del text. En 1891 se feu una nova edició a Barcelona, sense nom d'editor *(Lo Sompni den Bernat Metge, ab gran diligencia revist e ordenat)*, utilisant el text i les variants de l'edició Guardia, i afegint-hi l'*Historia de Valter e de la pacient Griselda*, copiada de l'edició que n feu En Marian Aguiló en 1883.

IV

EXIMENIÇ. LLIBRE DELS ANGELS. Enquadernació molt malmesa de posts recobertes de pell am rastre de tanques de metall. El llibre, molt tacat i estropellat per l'humitat al llom, se n'ha desprès. 285 × 218 mm. Foliat de I (els 6 primers folis són malmesos de l'angol superior) a CXXIII. Escrit sobre paper, a dugues columnes; s'hi noten tot seguit dugues mans. La més antiga (segle XV, primera meitat) ha fet la major part del llibre: té titols vermells, caplletres blaves i vermelles alternades am rasgos; el Ms. devia estar ja espatllat a ultims del segle XVI, i aleshores un altre indi-

vidu va completar els folis que mancaven, que són: II a V, IX a XIII, XV, XX, XXI, XXVIII, LXXXV, XCVIIII, CXII, CXII (bis), CXIIIJ, CXV. També té ls titols vermells i les caplletres alternades, però més senzilles, i l'escriptura molt més corrent, però clara.

Comença:

Primerament posa curt e en general la altesa de la angelical natura.

Angelical natura es tan alta e tan meravellosa...

En el foli CXXIII v°, col·lecció primera (que és l'ultim) hi ha l capitol:

Capitol .L. e darrer qui tanca lo libra e yll sotsmet a la sancta esgleya Romana.

No es hom mortal qui dels sants angels puxa dir lur altesa ne valor ne excellencia segons que posa Damascenus en les sues sentencies Acabat donchs aquest libre dels sants angels segons la mia ignorancia compost dels dits dels sants doctors e pares no resta sino fer gracies adeu tot poderos Offerint lo a vos molt honorable cavaller Mossen Pere d Artès mestre racional e Camarlench del molt alt princep o senyor dom Johan vuy per la gracia de deu Rey d Arago Regnant que comptam M.CCC.XC. dos Supplicant a la vostra bonesa que a vos placia pendre aquest poch servey

de ma simplicitat a reverencia de mossenyer sant Miquel e dels sants angels als quals se que havets special devocio...

Acaba:

e ab vos tostemps Jhesuchrist per la sua clemencia. Amen.

Després ve escrit, columna segona, lo següent:

Finito libro sit laus gloria Christo. Amen.
Franscischus vaufredi vocatur qui scripsit benedicatur. Amen.

D'altra mà la següent nota curiosa:

A XXViiij de noyembra la vespra de sen tendreu l any MCCCCxviiij se despobla la vila de banyoles per ffra .G. de Pau abat del dit loch.

Un full en blanc.

El *Llibre dels Angels* fou una de les obres d'Eximeniç que més exit varen tenir. Són molts els Mss. que s conserven de l'original, del qual sen feren dugues edicions, totes dugues de Barcelona, en 1494, l'una impresa per Pere Miquel, l'altre per Rosenbach. En el xv[en] segle fou traduit al francès i al castellà. Les edicions franceses són tres: la de Ginebra, de 1478; la de Lió, de 1486, i la de París, de 1518. Les castellanes són les següents: Burgos, 1490 i 1516, i Alcalà de Henares, 1527.

V

ORDINACIONS DE LA CASA R. D'ARAGÓ. Es un llibre escrit a les darreries del XIVen segle i a principis del següent, en paper, am totes les apariencies d'un borrador. Relligadura flexible de pergamí malmesa. 300 × 218 mm. 128 ff. En el verso del darrer foli hi ha la següent nota moderna: *Este codice perteneció á D. Raymundo Alamany Mayordomo del Rey D. Pedro IV de Aragon, y Vicario suyo en Cataluña. Así se deduce de muchos manuscritos pertenecientes á este personaje, que acompañaban á este manuscrito cuando hice su adquisición en 1836, y entre ellos había varias cuentas de la mayordomia del año 1380 y siguientes escritas del mismo caracter ó letra con que empieza este manuscrito, y firmadas por dicho Raymundo Alamany, así como diferentes instrumentos.*

Miguel Mayora

am rubrica.

1. Aplec de diverses ordinacions, cartes, notes, etcetera, del regnat de Pere III, dictades posteriorment a la promulgació de les cèlebres ordinacions de la Casa Real, desde 1356 fins a 1383, séns ordre cronologic i ben bé a tall de borrador. Comença per la següent:

Nos en Pere per la gracia de deu Rey

d Arago, de Valencia...... vehents que profitosa cosa honesta e necessaria es los officis de nostra casa Reyal hajen salaris.

Després tracta dels següents oficis:

Offici de Mayordom — Offici de sobrecochs e de Cochs — Argenters — Offici de panicer — Offici de boteller — Offici de Cavalleriç — Offici de sobre adzembler — Offici de cambrer major — Offici de Reboster — Posader — Algutzir — Scriva de Racio — Armer — Correus de bestia — De majordom e altres officials.

Treslat de una letra tramesa per lo S. Rey al S. duch sobre lo offici de Algutzir segons se segueix. (1361).

Altres ordinacions séns titol com a notes preses depressa. Acaba amb el titol següent, sense que l'ordinació hi siga continuada.

Ordinacio sobre los lits que son tenguts de dar les aljames als officials de casa del S. Rey. — Dijous VI dies del mes de Octubre.

Tot això ocupa 11 folis; després ne vénen 3 en blanc i comencen les:

2. Ordinacions fetes per lo senyor Rey en Pere terç Rey d Arago sobre lo regiment de tots los officials de la sua casa.

Escrit tot am lletra correguda, igual al text imprès en el volum quint dels *Documentos inéditos del Archivo de la Corona de Aragon.* Es clar que hi han variants

que sempre són a favor del Ms. perquè en l'impressió s'hi feren moltes errades. Ocupa 47 folis + 1 en blanc + 19 ff.

Acaba am l'epigraf:

De la manera de scriure diverses letres.

Vegi-s l'impressió, p. 197.
Vénen després 6 ff. blancs.

3. Carta de racio de candeles.

Segueixen una porció d'ordinacions i manaments sobre despeses i principalment sobre coses de la capella.

Al final:

Ordinacio fahent per los xandes de la casa Reyal feta en temps del Rey en Martí (dilluns a XXVI dies de Març MCCCCviij).

Acaba l mateix document:

Item atenents que a cascun dia son questions e debats quant lo senyor Rey per deport o altrament señ va a Valdaura o en altre qualsevulla loch altre lexant la capella en Barcelona..... sia observat lo capitol ja dessus ordenat e declarat. Si lo senyor Rey an ombra o en capella o en qualsevulla loch feya algun princep duch comte.

Tota aquesta part consta de 5 ff. + 1 blanc + 32 ff.

VI

Comes. Llibre de algunes coses assenyalades. No diu enlloc el nom de l'autor. És un llibre de principis del segle XVII escrit am lletra correguda, relligat en pergamí flexible, que ha caigut, però tot en bon estat. Paper. Format: 208 × 162 mm. Folis: 11 blancs + 18 historia Fivaller + 4 blancs + 15 taula + 10 blancs + 505 de text marcats.

Comença:

Historia de Joan Fivaller. — Per la mort del serenissim Rey en Martí de Arago...

Segueix l'historia igual que l'edició impresa i acaba lo mateix:

en lo archiù real de barcelona y en escriptures antigues. Finis.

Ve després:

Catalogo de tots los capitols.

Aquest index no hi és en l'edició impresa. El quart llibre, que és l'ultim, té un capitol més, el 44. Després de 10 folis blancs comença l text en el foli 1:

Libre Primer. Cap. I. Com lo senyor Rey Alfonço vingue de Napols y de las grans y solemnes festes que se li feren assi en barcelona.

El llibre *segon* comença en el foli 144, el *tercer* en el 285, el *quart* en el 413. Tot segueix bé i conformement am l'edició. Al final del capitol 43 del quart llibre, que és el darrer capitol de l'edició, hi han les notes següents sobre les qüestions dels frares de la Mercè:

Y es de notar que assi no stan continuats tots los procehiments ques feren en aquest negoci de la merçe perque fora stada scriptura molt larga sino tant solament los caps mes principalls, ni tots los treballs qui los frares passaren ni los gastos que la Ciutat y feu qui basta prou que sols ab lo que la Ciutat y ha gastat se podia fer un altre monastir nou y fer renda per viure los frares perque la dita Ciutat ha tingut en Roma (y te per alx m que só a 26 de Agost del any *1584)* per aquest sol negoci un embaxador que es stat m. Thomas Pujades Cavaller que guanya doscentes liures cada mes y hay stat..... Anys ço es de 2 de Juliol *1579* en lo dia que fonch elegit y vas enbarcar dins sinch o sis dies fins a..... del mes de..... del any MDLXXX....., en lo qual dia arriba en barcelona venint de Roma de dita embaxada y ultra de aquexos se feren infinits altros gastos.

Ara ve l capitol 44, l'unic que no consta en l'impressió i pot-ser el més interessant, perquè pel llenguatge s veu que és tret de document del xv[èn] segle.

Capitol 44. en lo qual se tracta algunes

coses notables de mestre Vicens Ferrer e del Rey en Marti y del papa de Luna Benet tretze.

Ocupa ls folis 503, 504 i 505 recto, ont acaba l llibre.

Dissapte a 25 de Abril die St March del any 1405 se tingue consell de cent en lo qual fonch proposat lo seguent. Primerament la relacio dels Consellers | Mes en lo dit consell foren los provincial y prior dels predicadors y alguns notables frares ab ells y lo dit Provincial demana en nom del dit Convent ajuda gratiosa per les missions del dit Convent fara per lo capitol general ques deu tenir en barcelona en la festa de Cinquogesma primer vinent los quals seran grans y lo dit convent es fort pobre.

Atorga lo consell que los Consellers ab promens vist primer que es stat donat en temps passat al dit convent per semblant rao los puguen ara donar ço quells sera vijares.

Per la vinguda de Mestre Vicens Ferrer qui aprechs de aquesta Ciutat vench en aquella e manava molta gent ordenat per lo consell per subvenir a la necessitat de tanta gent fossen donats CCC florins per distribuirlos en dites coses a dita gent necessaries. libre intits. 1499. fol. 106.

Dissapte a 22 del mes de Juny any del senyor de 1409. fonch celebrat trentenari en

lort de la casa de la Ciutat de barcelona en lo qual foren proposades les coses seguents. Primerament que com per gratia de Deu la Ciutat fos al present abundosa de carns etc. Item mes que com en la dita ciutat fos vingut mestre Vicens Ferrer del orde dels predicadors hom fort devot e asso per lletres o missatgers que la dita Ciutat li havia trameses per ço com havia sabuda la sua bona fama y las bones hobras que havie fetas de convertir la Vall pina y fahia continuament preicant lo nom de nostre Sor. Deu Jesuchrist E per tot lo mon E per aquesta rao molta gent los seguís lexant tot so del llur E la dita Ciutat fos certificada que en totes parts hon lo dit mestre Vicens Ferrer ab tota la dita gent qui ab ell van son stats millor acullits en tots llochs millor que en aquesta Ciutat de que ere gran vergonya a la dita Ciutat attes que li havia scrit que vingues car la dita gent qui ab ell van no son acullits no han aquell recapte que haver deurien axi de menjar y de beure com de vestir, que plagues al dit consell desliberar sobre aço ja si la Ciutat faria algun adjutori.

Sobre aço lo dit Concell acorda que la Ciutat ordenas dos bons homens als quals fos donat carrech que ells vehessen e regonneguessen tots aquells qui anaven ab lo Mestre Vicens Ferrer ja si havien fretura de res E que la

Ciutat los donas tres cents florins les quals dites dues persones los convertissen en ço que les dites persones qui ab lo dit Mestre Vicens Ferrer haurien mester axi com es en calsar y en vestir y altres coses a ells necessaries. Car en altra manera fora gran vergonya y ruinna de la dita Ciutat quil havie fet venir que noy hagues haut qualque sguart attes que segons dit es eren stats be a be acullits en tots los llochs hon eren passats E que en lo present Consell de Cent jurats que s tindria aço s posas, per tal que lo dit Consell ho alloas y aprovas y lo Clavari ne agues cautela per retiment de son compte com lo present Consell no hagues poder de dar los dits CCC florins.

I es de notar que en lo any 1408. lo honorable mestre Vicens Ferrer entra en barcelona a 14. de Juny ab gran multitut de homens y dones de diverses parts del mon qui l seguien per les sues admirables predicacions y vida que feya. Predicave per les plaçes de la Ciutat y los frares de predicadors tingueren de dexarli l ort del seu convent y lo destruhiren per predicar en ell. Deya la sua missa molt de matí y tota la Ciutat lo seguia perquè axia virtut de aquell y sanava a tots, y feya moltas altres coses que serie cosa llarga de contar.

En lo sobredit Any de 1408. lo senyor Rey en Marti feu gran armada de galeras y de naus

contra Serdenya pera subjugarse asi tota la Isla y fonch capita lo senyor Pere de Torrelles Cavaller La qual armada se parti de barcelona. a 25. del mes de Maig del any sobredit vigilia de Santcogesma, y en aquest stol de vexells foren molts comptes vescomptes nobles barons cavallers y molta gent principal dels seus regnes. Y en la vigilia del Corpus Christi se trobaren en la fortalesa de Caller y en les canals de alli. lo derrer dia de Juny que era la festa de la Commemoracio de St Pau en die de Diumenge lo Illsim. senyor en Marti Rey de Cicilia ab tot lo seu exercit tingue pelea ab los de Sardenya y de aquells triumfa y moriren dels Sarts set milia y prengue un lloch anomenat St Luri Y lo senyor Rey en Martí pare del Illsim Senyor en Martí Rey de Cicilia oides las novas de tan gran victoria que son fill havie obtinguda dels de Sardenya feu y mana que fesen grans festes y regosijos en barcelona Las quals festes despres en breu temps se convertiren en grans dols y plors Perque lo sobredit Illsim Sor. en Marti Rey de Cicilia morí de mort natural en son llit en lo mes de Juliol dia deset ja despres ague obtinguda victoria dels de Serdenya Y fonch sepultat en la Seu del castell de Caller y aixi que los dies de la alegria foren convertits Y lo senyor Rey de Arago pare del sobredit Rey de Cicilia oides

las malas novas de la mort de son fill feu fer per aquell en la Seu de barcelona unas solemnas obsequias que duraren per vuit dias continuos.—Y axi be lo sanctissim pare papa de Luna que era benet tretze venint de Perpinya a Barcelona oides las malas novas del Senyor Rey de Cicilia en lo lloch de la Rocha aqui mateix vingue al senyor Rey de Arago qui a las hores se trobava en la sua torra de Bellesguart pera consolar aquell y estigue ab ell tot lo die de St Llorens que era a deu de Agost.—Notas també que l sobredit senyor Rey de Arago casa ab la senyora Margarida filla del senyor en Pere primogenit del senyor en Joan compte de Prades y la Mare de la dita Reyna Margarida era jermana del senyor don Bernat de Cabrera y las bodas foren celebradas a 16 de Setembre del mateix any sobredit y lo sanctissim pare Papa de Luna benet tretze los desposa y lo venerable mestre Vicens Ferrer digue la missa de la benedictio en la sobredita torra de bellesguart. Y passat estos dies aqui mateix lo sobredit mestre Vicens Ferrer se n ana de barcelona envers Manorcha y lo sobredit sanctissim pare Papa anantsen de la torra den Ramon Despla sen entra en barcelona en die de Diumenge y die de S[t] Miquel ab grans professons del clero y ab gran alegria y baills del poble y molts dinaren mal

y tart y fonch aposentat dit beatissim papa en lo palau major del senyor Rey—Tambe se nota que en aquest any de 1409. lo sobredit senyor Rey en Marti mori lo derrer die de maig que era en disapte entre las deu y onze de mig die en lo monestir de Valldonzella y al sendema que era lo primer de Juny fonch portat lo seu cors en lo seu palau nou | Y lo tingueren fins a 19. del mateix mes de Juny que era en dimecres y fonch portat lo tumol per la Ciutat y ferenli solemnes obsequias Lanima del qual sie ab lo senyor Amen. Y aquest mateix die que ere a 19. despres de dinar a las sinch horas lo beatissim papa de Luna sen ana de barcelona pera Montserrat y de alli pera Tarragona y en aquest any fonc la pasqua a. 23 de mars &c.

Així acaba. El v° d'aquest foli 505 està en blanc, i lo mateix tot el següent, que és l'ultim.

L'edició d'aquest llibre, precedida d'algunes noticies sobre n Comes, va publicar-se com a folletí de la revista *La Renaixensa*, i porta l titol següent: *Libre de algunes coses asanyalades succehides en Barcelona y en altres parts, format per Pere Joan Comes en 1503 y recòndit en lo Arxiu del Excelentissim Ajuntament. Ara per primera volta publicat ab deguda llicencia baix la revisió de D. Josep Puiggarí, oficial del susdit arxiu.* (Barcelona, *La Renaixensa*, 1878.)

VII

HISTORIA DELS COMTES D'AMPURIES, PERALADA I ROSSELLÓ, PER TABERNER. Ms. de finals del s. XVIII, de 318 × 210 mm. i 260 pp.; afegides 4 pagines al principi a mig s. XIX, varis fulls de guardes al davant i al darrera. Relligadura flexible de pergamí am lligams en bon estat.

Els fulls del principi contenen la portada:

1. Historia de los Condes de Empurias y Perelada escrita por el Ilmo. Sor. D. José Taberner y de Ardena, Obispo de Gerona, Canónigo y Tesorero que fué de la Santa Iglesia Catedral de Barcelona.—Inédita.

En la plana tercera ve un

Catálogo de los Condes de Empurias y de Perelada

que forma una llista a dugues columnes. Després, a tota plana:

Noticia bibliografica del Autor

firmada: *Barcelona, 4 de Junio de 1853. J. F. F.*, de la qual extraiem els següents paragrafs:

... el trabajo del Ilmo. Sor. Taberner y Ardena, el cual á mas de ser muy erudito y curioso, reune importantísimos datos referentes

á los dos condados de Empurias y Perelada, dignos de la mayor consideracion y dificiles de hallar reunidos.

Su preclaro autor hizo un señalado obsequio á la historia del antiguo Principado digno del mayor aprecio. Crece y aumenta su mayor valor el no haberse impreso por haberse muerto á la edad de 56 aun no cumplidos, y no hallarse otro manuscrito igual, que sepamos, debido al diligente cuydado del Sr. D. Ignacio Foxá y Baixadors, vecino de Gerona.

Una feliz casualidad nos ha proporcionado este precioso hallazgo, del que nos envanecemos, tanto más por ser en estremo apasionados á escribir las glorias de nuestro pais, que hemos publicado en varios articulos en la prensa de esta capital.

Després treu els datos biografics de Torres Amat, plana 611.

Comença l text plana 1.

Condado de Empurias y de Perelada.

Los Condes de Empurias y de Perelada componen uno de los mas principales y antiquissimos Estados del principado de Cataluña...

Acaba en la plana 246:

con que se ha de examinar de que castillo habla Zurita en este lugar.

Les planes 247 i 248 estan en blanc.

2. p. 249. Tratado Historico de los Viz-condes de Rossellon que escrivio en Rossellon el Iltre Sor Dn Joseph de Taverner y Ardena.

Viz-condes de Rossellon.

Es el titulo de Viz-conde tan antiguo en Rossellon como la misma dignidad de Conde...

Acaba en la plana 260, que és la darrera.

La villa de Illa con su castillo, y terminos, como parece del instrumento de la vendicion que se halla en el Archivo del Patrimonio de Rosellon Libro de los feudos, letra B, fol. 29.

Firma la copia: D. Ignacio Foxà i Boxadors.

VIII

Miscelaneos, de Torme y Liori. Un volum de 212×147 mm.; escrit en paper en el segle xvii[è]; relligat en pell.

3 ff. de guardes + 5 de portada, taula i proleg + 367 planes + 4 ff. blancs.

De Don Alberto de Torme y Liori Doctor en ambos Drechos.

Miscellaneos Historicos y Politicos sobre la guerra de Cataluña desde el año de 1639.

A Filipe quarto el Grande de las Españas y de las Indias Rey Catolico.

Decada Primera.

que està dividida en 10 *libros*, segons se veu en la taula que està al verso. L'ultim llibre tracta del *Socorro de Perpiñan, sucesos del año 1642 hasta el retiro del Conde Duque.* La taula ocupa 2 planes, després ve la dedicatoria *A Felipe quarto el Grande de las Españas y de Indias Rey Catolico*, que ocupa 2 planes; després ve la *Prefacion*, que n fa 4. En la plana primera comença l'obra, que acaba en la plana 367, a proposit del retirament del Comte Duc, am les paraules:

Yo empero considerando la natural profunda capacidad del Réy asistida de los celestiales genios, descansada en el corazón de Un Angel, determino por ahora sobreceer en los discursos. Porque habiendo de faltar plumas â las glorias de sus Catholicas Magestades, pueda ciñiendolos al asumpto que prosigo, dejar á mas delgados estilos la observacion de las prudentes resoluciones, de las heroicas hazañas, que immediatas se esperan, de sus entendimientos divinos, de sus poderosas manos. Ó sirvase el omnipotente Dios de conceder este consuelo, esta seguridad, esta dicha â su Yglesia Santa de la Paz Universal â mi afligida Patria.

Els tres primers *libros* d'aquesta obra varen ser publicats pel Sr. Antoni M.ª de Font y de Boter, am proleg i algunes notes, baix el titol següent: *Miscellaneos Históricos y Políticos sobre la Guerra de Cataluña desde el año M.dc.xxx.jx. de D. Alberto de Torme y Liori.* Font-rosada (Esparraguera), 1889.

IX

Jardi de ramelleres, per Gavino Branca. Ms. de 149×98 mm. i relligat en pergamí, al llom diu: *Romances*. Paper, lletra de s. XVIIe. 7 ff. séns marcar+769 planes marcades.

Al baix de la primera plana diu: *Ex libris Doctoris Hieronimi Porró et Miró Olotensis.*

Comença:

Tatxa.—Jo Joan Silveri secretari del Rey de copas y son escriva de cambra fas fe que he vist un llibre intitulat jardi de ramelleres, compost, y recopilat per Gavino Branca lo qual sta tatxat ha quatre dines, y aixis mana que,.a est preu, se comunique, y que aquesta tatxa se pos al principi de ell, pera ques sapia lo que per dita comunicació se ha de pagar, sens que la dita cantitat excedesca, y pera que conste de manament de dits Senyors del Concell, y la petició de dit Gavino Branca don esta fe en Sarria ha sis dies del mes mes fret de tot lo any 1635—Joan Silveri

esborrat.

Lo Rey de Copes.—Per quan per part de vos Gavino Branca nos es stada feta relacio que aviau compost, recopilat un llibre intitulat jardi de ramelleres en que avieu posat molt

cuydado, y treball, lo qual era compositio molt profitoza, y entretinguda...

Acaba:

Feta en Sarria ,a, 8 del mes que los gats fant de les sues 1635 etc.

Per M. del Rey de copes
Pere Branolis

Aprovatio.—Per comissio de mosen Leonart escola de sant Just...

Acaba:

y gastar alguns ratos del que ocupa la ociositat, enemiga de tota virtut. En la porta falça del nostron convent ,a, 8 del mes que s para lo vidre 1635—Fra Pere del bon succes.

A don Ramon de Sora y Melgar Cavaller del Abit de Sant Llatzer Comanador de Pollera, droguer perpetuo, Cassador major andant, senyor de poca terra, Comissari General de porterias y redressador de camins per sa Magestat...

Firma:

Humil criat de Vm. Gabino Branca.

Al lector.—En est llibre (,o, lector) trobaras diferents versos com satiras ha diferents personas. He tingut animo de posarlos a la mes riguroza censura que es la legenda. Si

seras aficionat a la llengua castellana aqui la trobaras realçada sens speresas antes ab apaçibilitat de estil tant manyosamcnt que pens quet agradara: si catalana passarasne los ulls fentme asaber de ton gust. He procurat en no posari cosa que ofena ,a, orellas castas, ni al exemple publich: Pero ab tot si encontras ab alguna cosa que aparega isca d'aquets limits, fes lo que feu Livia muller de Augusto Cezar quan veu ,a, aquells homens despullats a la vora del Riu Tiber. Tot es limpio per los animos limpios, y per los que no, no. Donchs reb ab bona voluntat y amor esta obra pera que altres, se animan ,a, servirte, recullint las que stant sparsides per aquet aprofites, y divertescas.

Versos encomiastics de l'obra.

De dona Francisca de Sumisterris y Bayona...

De Don Ramon de Sora y Melgar, cavaller del abit de St Llatzer etc.

De Don Jaume Verdaguer de Arago, y Valois, Rey de Espanya; y on de altra part...

Del Autor...

Del Dr. miser Joan Catalá.

En la plana 1 comença la col·lecció am la del següent titol:

A una monja veroloza. Soneto.

Segueixen les obres en català i en castellà fins a la plana 760. En la següent comença una *Tabla* que n'ocupa 10 (això és, fins a la 769, que és l'última) dividida per generos, que són els següents: *Cancion, Decimas, Endechas, Fabula, Glosas, Equos, Letras, Liras, Octavas, Quintillas, Quexas, Quintillas, Redondillas, Romanses, Satiras, Seguidillas, Xacara* i *Sonetos.*

Tota la lletra és d'una sola mà. Sembla escrit envers Girona.

X

MATEMATICAS I ARITMETICA APLICADES A LA NAUTICA PER UN MESTRE DE BADALONA. Llibre escrit en castellà en el segle XVIII[è] per un mestre anonim de Badalona; de 300×225 mm.; relligat en cartró recobert de paper am figures geometriques; brut. L'obra té 278 pp. marcades, taules, figures, etc.; està precedida per 7 planes que contenen uns *Elementos de la Matematica* i *Definiciones de la Geometria.*

Comença l'obra en la plana 1 i diu:

Tratado de Trigonometria esferica.

Adverteix en l'Introducció que és *para ser perfecto piloto indispensable.*

(Plana 49.) Quadrante Astronomico, para resolver los problemas mas comunes de la Navegacion.

(Plana 65.) Objeciones contra el Sistema Copernicano.

(Plana 73.) Problemas para uso de la regla, y compas.

(Plana 105.) Tratado de Navegacion plana.

(Plana 129.) Tratado de Corrientes.

(Plana 143.) Problemas para la resolucion de los Triangulos oblicuangulos aplicados á la Navegacion.

(Plana 155.) Aritmetica practica por el metodo que la enseño en mi escuela de Badalona.

XI

VOCABULARIO, HISPANO-YLOCO, escrit en la primera meitat del segle XIX[è], a dos columnes, en paper. Té 276×188 mm., i 239 planes, en gran part tallades per l'enquadernador. Relligat en pergamí.

Comença:

Vocabulario Hispano-Yloco, en donde va puesta la raiz del Yloco sola, que es correspondiente al termino español, la qual raiz se hallará arriba en el Calepino, con las composiciones que admita en su Conjugacion.

En la plana 235:

Nombres de Parentesco en tres Lenguas

Llatí-castellà-ylocano. En la plana 237:

Breve Diccionario Anatomico de las principales partes del cuerpo humano.

XII

Esther, Glorias de Cataluña.—Relligat en pell am tanques de metall. 196×132 mm., escrit am bona lletra en paper.

1. La portada diu aixís:

Glorias resumidas de Cataluña en verso endecasylabo por el P. F. Fernando (Esther) de Barcelona Predicador Capuchino. En el Convento de Villafranca del Panedes. 1797.

Dedica l'obra *A la divina Pastora de nuestras almas, Maria Santissima.* Després ve *Prologo y razon de este Resumen,* començant:

Muchos años haze, que he deseado
ver de mi Nacion un breve tratado,

Diu que ho treu de Feliu de la Penya.

el rubor de no poder contextàr
quando de Casa se llegava à hablàr,
me precisò à hazer apuntamientos
de memorables acontecimientos,
lleva Feliu de la Peña en sus Anales;
que para mi son los mas universales;

Vénen altres versos (!) amb els titols: *Protesta, Tabla de lo Contenido, Origen de Cataluña, Nombres de C., Limites, Divisiones, Montes, Rios, Fuentes, Canteras, Pobladores, Señores Condes de Barcelona*, etc., etc...

Total: 142 ff. no marcats + 8 en blancs i la portada següent:

2. Sumario de la Historia Capuchina, ó de los frayles menores del S. P. S. Francisco llamados capuchinos. En verso. Por el P. Fray Fernando de Barcelona, Capuchino Hijo de la Sta Provincia de la Madre de Dios de Catalunya. Anyo 1791. En el Convento de Villafranca. Diciembre. 24.

Dedicatoria, y *Prologo* a Manuel Esthèr. Es un acrostic que forma l nom següent: *Manuel, Esther, y, Llobet, mi, hermano.*

14 ff. + 3 blancs.

XIII

ESTHER, SUMARIO GEOGRAFICO. Relligat en pell am tanques metaliques igual que l'anterior Ms. Paper. 196×134 mm.

Abans de la portada hi ha la nota següent:

Este Sumario es de Fernando Esther y Casanovas. Nota. Este Sumario junto con otro llamado de las Glorias de Catalunya compuso

el P. Fr. Fernando de Barña (el Esthèr) para su Sobrino el Sor Fernando Esthèr y Casanovas de la Ciudad de Barcelona, por lo que el M. R. P. Fr. Hermenegildo de Barña Ministro Provincial de Menores Capuchinos en Sta Visita à los 3 de Diciembre de 1797 mandò: q[e] si dichos Sumarios estuviessen en algun Convento de la Provincia quando muera el susodicho P. Fernando de Barña; sean debueltos à su propio Duenyo, el Sor Fernando Esther y Casanovas, Galonero de Barña. de lo que ago fe.

Fr. Fernando de Barña.

Portada:

Sumario Geografico y Politico de las quatro partes del Mundo en verso endecasylabo Por el P. F. Fernando (Esthèr) de Barcelona Predicador Capuchino. Primera parte De la Europa. Capuchinos En el Convento de Villafranca de Panadès Año 1795.

Vénen després els versos *Decima, Al Lector, Discurso sobre la utilidad y nececidad del Sumario dirigido à la Juventud.* (Acrostic: «A Fernando Esthèr y Casanovas, mi sobrino»). *Geografia*, etc., etc.

Les pagines no estan marcades, però les quatre parts en que està dividida l'obra ocupen cada una el número de folis següents: Primera part: Europa, 59

segona part: Asia, 21; tercera part: Africa, 22; i quarta part: America, 19. Acaba així:

Jesus Maria sean nuestro bien
por los Siglos de los Siglos. Amen.
Fin.

Hi han 14 folis en blanc i després va enganxat un petit Atlas compost de 11 cartes, gravades per Matheus Albrecht Lotter.

XIV

Relligat a tota pasta. Paper. 204 ff. marcats + una Nota que n'ocupa 4. Format, 205 × 145 mm. Bona lletra espanyola.

✠ Copia original de las Informaciones hechas al Señor D. Manuel de la Rocha, Caballero de la Real, y Distinguida Orden Española de Carlos III. Como consta en el Real Decreto del Rey Nuestro Señor D. Carlos IV y demas que en este escrito se refiere. Año de 1796.

Al final, de la mateixa lletra espanyola, un document de Carles IV concedint a D. Manuel de la Rocha, Cavaller d'Ordre de Carles III, Secretari del «Tribunal del Santo Oficio de la Inquisición de Sevilla, *los honores de Comisario Ordenador de sus Reales Exercitos, en atencion à sus meritos,* datat a Sevilla 9 de Març 1801.

XV

Paleografia espanyola. Relligat a mitja pasta. 195 × 140 mm. Paper; 1849.

Paleografía-Española ó séa Arte de leer escritos Hispàno-antiguos, désde El Tiempo de los Romános hasta el año 1700. Comprehende ademas de los caractéres mas generales, ótros parciales de Portugal, Sajónicos, Catalánes, versáles de Búlas y Valenciános usados tambien en España; para facilitar el conocimiento de su lectúra, se adiciona un Abecedario general, y ponen varias lecciones prácticas, que abrazan los néxos y abreviaturas mas usadas en las épocas á que corresponden, y los hechos que en ellas se refieren, pertenecen al tiempo de la letra con que estan escritos.

Dispuesto por un aficionado en Madrid. Año 1849.

85 ff. marcats + 1 blanc + 3 index + *Cuadro Sinóptico-paleográfico-hispáno, en el que se manifiestan los caracteres de las letras usadas desde la dominacion de los Romános hásta el año 1700: utilísimo y tál véz necesário para leer muchos manuscritos antiguos de los que se consérvan en algúnos Archivos de España.*

Aquest quadro se desplega i té 680 × 614 mm.

XVI

GUILLEM TERRASSA, ANALES DE MALLORCA. Relligat pergamí am bagues, 139 ff.+7 de taula. Paper. 124×145 mm.

Al llom, escrit a mà: *Anales de Mallorca Siglo XIII y Tratado de Amortiz.*

1. ✠ Anales De la Isla y Reyno de Mallorca Dispuestos por la Chronologia de los años. Por D. Guillermo Terrassa Presbitero, y Paborde de la Sta Igl[a] Cathedral de Mallorca. Año de 1775.

En el foli 1 va la Dedicatoria:

Al Muy Ill.[re], Magnifico, y Noble Ayuntamiento de la Ciudad de Palma, Capital del Reyno de Mall[ca]

Datat de 10 Octubre 1775.

Segueixen després: *Al Lector, Protestacion del Recopilador, Preambulo,* en el foli 12; *Siglo XIII centuria de 1200,* en el foli 99; *Apendice de algunas omisiones de algunos años.*

2. Fol. 104.—Tratado de la Prohibicion de adquirir los Ecclesiasticos bienes en Mallorca de la qual proviene el R[l] Derecho de Amortizacion y sello. Escrito por D. Gui-

llermo Terrassa Pro y Paborde de la Sta Iglesia Cathedral de Mallca en el año de 1772.

Arriba fins al foli 139, que és l'ultim, i vénen 7 ff. d'*Indice* alfabetic.

Segons Bover (*Biblioteca de Escritores Baleares*, Palma, 1868, t. II, p. 434), els *Anales de Mallorca* consten de 8 volums: de manera que nostre Ms. és una copia del primer.

XVII

Paper; rustega; 210×150 mm. 4+190 +21 planes

Anales Menorquines. Recopilacion mensual de los acontecimientos que por años van sucediendo en Menorca y principalmente en la Ciudad de Mahon. Año de 1830. Por Dn Francisco Alédo, dedicado á su hijo el Dr. Dn Juan Farmaceutico establecido en Barcelona.

Segueix una especie de carta-proleg que comença am lema:

«Nos duo turba sumus» Ovidio.

Mi querido hijo: ancioso de que nada ignores de lo que sucede en tu patria...

Acaba:

Dichoso tu, hijo mio, si me segundas en mis intenciones y si haciendo uso de las buenas semillas que he sembrado en tu corazon,

sigues mis pasos en esto y tienes presente siempre que has nacido Menorquin.

Tot plegat fa 4 planes.

Desde la plana 1 fins a la 190 comprèn, per mesos, la descripció dels aconteixements ocorreguts desde Janer a Desembre de 1830.

En la plana 175 hi ha un *Suplemento* en el qual se parla de l'*Agricultura, Comercio, Riqueza territorial, Industria, Instruccion publica.*

Ve un *Indice de las Materias contenidas en las Narraciones de esta Obra*, que ocupa 21 planes séns marcar.

Sobre l Joan Aledo, a qui son pare Francisco dedica aquest anuari, vegi-s Bover, *Biblioteca de Escritores Baleares*, t. I, p. 18.

XVIII

DOCTRINA DE ESCORNALBOU. Paper i relligadura en pergamí. Principis del segle XIXè, sense portada. En el llom i en un full de guarda hi ha escrit *Doctrina de Escornalbou.* 215×156 mm. Planes utils 208+22.

(Plana 1.ª) Introduccio

(» 2.ª) «Primer manament»

Va seguint l'explicació de tots els manaments am preguntes i respostes fins a la plana 208, ont acaba l'exposició dels 10 manaments. Després ve un foli en blanc i comença l'exposició dels

Manaments de la Iglesia.

22 planes am paginació nova + 6 ff. blancs.

XIX

Utilitat dels Ordres Religiosos. Relligadura pergamí flexible. Paper; 200×145 mm. Principis del segle xix[e]

✠ Havent parat â las mias mans una Dissertacio en ques fa evidencia, de la utilitat dels Ordres Religiosos en vers la iglesia, y lo estat: de q[e] per conseguent deurian ser protegits: encara q[e] escrit en francés, de q[e] no so sobrat afecte, ni practich: pero ab lo poch que entench, haventme aparegut molt util encara q[e] no aparega necessari en nostre Regne, be q[e] nos deu per ço olvidar lo adagi catala: quant vejas la barba de ton veí cremar, posa la tua á remullar: me ha aparegut empendrer un bon entreteniment, posantme â traduirlo en nostra llengua, encara q[e] a ma moda, y sens aquella proprietat de termes, que altres habils, y mes versats en aquella podrien traduirlo. Per ultim lo Autor apar frances, religios, y amant de son estat, y de bon zel: y aixis encara q[e] no sia firmat en la obra: pero essent esta molt bona, ha merescut lo meu apreci, y q[e] jo emprengués una especie de traduccio, que encara q[e] no sia exacta, y cabal, no deixara de serme molt treballosa per los

motius dits: y ab tot va per modo de entreteniment; perque me afermo en que carga q[e] plau, no pesa. Aquest es lo titol: Dissertation dans la quelle on prouve que les ordres religieux sont tres utils a l'eglise, et a l'etat. Y aquesta es la mia traduccio. Dissertacio, en ques prova; quels Ordes regulars son utilissims a la Iglesia, y al Estat.

Ocupa 54 ff. séns marcar. Després de la fi, diu:

Fi.

Se que he comés algunas, y alguna de tal qual importancia; pero que jo mateix espero poderla esmenar, quant torni á llegir lo traduit: que la poca inteligencia, y menos aficio a la llengua francesa, han fet q[e] no fos traduccio cabal. Ab tot entench que discurria be lo autor en son temps, y circunstancias.

Segueixen 63 ff. en blanc.

XX

PLATICAS DOCTRINALS. Relligat pergamí; al llom: *Platicas de la doctrina*. Paper. segle XIXe principi. 148×98 mm. 522 planes. Fulls arrencats al final.

(Fol. preliminar.) Indice de las Platicas doctrinals.

(Plana 1.) Platica dels Manaments en general.

(Plana 17.) Platica de la Fè
(» 33.) » de la Esperança
(» 49.) » de la Caritat
(» 65.) » de las Supersticions
(» 81.) » del Escandol
(» 97.) » de la Blasfemia
(» 113.) » del Jurament
(» 129.) » del Vot
(» 145.) » de las Malediccions
(» 161.) » del tercer manament que es santificar las festas

Segueixen les plàtiques dels manaments, acabant en el vuitè manament. Desde la plana 511 fins a la 522 (última) hi ha un resum de les plàtiques. Enlloc nom d'autor.

XXI

FRA AMBROS DE VALLFOGONA, EXERCICI PER CADA DIA. Escrit en paper, am titols grocs, a principis del segle XIX^{è}. Relligat pell tota pasta am daurats.

20 planes sense marcar + 277 planes marcades + 8 de taula séns marcar.

(Portada) Exercici per cada dia.
(3)—Advertencia.

(6)—Mora. Señora. Los grans beneficis que tinch rebuts de Vosté, fâ molt temps ha que m precisavan â la correspondencia.

Dedica l llibre a D.ª Rosa Matas de Muntaner i sota escriu:

De aquest humil servidor, ê indigne Sacerdot Fra Ambros de Vallfogona ex-Lector, y ex-Guardia Caputxi.

(20 v°) *Exercici del matí..*

(Plana 41.) Explicacio sencilla, y total de las accions de la Misa.

(Plana 106.) Per quan vulla anar a confesar.

(Plana 141.) Preparacio per antes de combregar.

(Plana 211.) *Exercici per la tarda.*

(Plana 277.) Finis.

(1 séns marcar.) Taula de las cosas ques contenen en est llibre.

Ocupa 8 planes.

XXII

PREPARACIÓ PERA LA CONFESSIÓ. Paper. segle XVIIIe. Relligat am pergamí flexible. Sense paginació. 151 × 105 mm.

7 folis blancs; en el primer diu: *De la senyora Isabel Castellana.*

El que hauria d'esser foli 1:

S. D. H & G.

Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram. Gen. 1.

Fasam el home ha image y semblança nostra digue Deu n. s. en la creacio del home...

(Fol. 2.) Advertencias pera l anima.

(Fol. 18.) L. J. X. Humilitat. Humilitat es una conexença que fa la anima.

(Fol. 30.) Capitol de la oració.

(Fol. 49.) S D H. E. G. Tres punts o desenganys per el qui desiya aprofitar en la Sta oracio y en qualsevol exercici espiritual y obres de Charitat.

(Fol. 75.) Un breu y delectable tractat de la segona manera de Oracio que es per la via Affectiva.

(Fol. 116.) Seguexense las quatre passions de la Anima. *(Alegria, Tristor, Esperança* i *Temor.)*

(Fol. 140 v°) Breu modo pera confessarse una persona speritual y que frequenta los sacramens y en particular pera religiosas.

Això és de lletra més recent. Total, 143 folis séns marcar.

XXIII

Francisco de Darnius, Compendi de Benediccions. — Cobles de Nadal i altres. Relligat am cartronet; espatllat. En una guarda diu: *Soy del Señor Jaume Margens y Gorchs de Sta. Eulalia de Ronsana.* Paper; segle XVIII.; 80 ff. sense marcar. 140 × 98 mm.

En el primer foli, tot esborrat, i en el v°, també esborrat, s'hi llegeix: *Francisco de Darnius Capuchino. 1768. Francisco de Darnius Cupuchino. Agosto 1, 1775.*

1. (2). Breve Compendio de Bendiciones sacades de diferentes partes, que eran.

Ve l seguit de benediccions llatines pera tots els casos, que ocupen 19 ff.

2. (19 v°.) Letrilla al Nacimiento del Sr. [Ab melodia canta y refila...

Otra al Nacimiento [Dios te guarde Niño hermoso...

Otra [Una Canso vull cantar...

Otra a lo Mismo [Vuy que contan 25 de Dezembre...

(23 v°.) Tabla de las Bendiciones contenidas en este libro, 1765. Francisco de Darnius corista.

Apareix esborrat el nom *Nicolas.*

(24.) Appendix de algunas Cançonetas devotas.

Letra al Naxament [Vuy que contam 25 de Dezembre...

Amable al Nacimiento de Jesus [Supremo Señor...

Letra al Nacimiento [Cupido no el tirano...

Letra a la Virgen. Jota [Con el tono de la Xota...

Letra al Nacimiento de Jesus [Quando sereys contento...

Letra a la Virgen [Mi pecho amante...

Letra al Nacimiento [De una Rosa escogida del Cielo...

Letra al Nacimiento [Oy celebramos—con regocijo...

Letra a la Concepcion [Deydad hermosa...

Otra al S. D. S. Buenaventura [Oy por los ayres la voz de la fama...

Avisos y desengañs al Pecador [Pecador, que perseveras...

(31 v°.) Amable a la Ronya [Dexaume gratar—per Amor de Deu...

Letra del despido [Violenta me llevan—el Alma cautiva...

Letra a la Purisima Virgen Maria al tono de la Marcha Suissa [Por Rey Immortal...

Otra al mismo tono [Dicha muy calmada...

Letra a la Assumpcion de la Virgen [La estrella mas luciente...

Letra al Nacimiento de Jesus [Entre pajas y heno...

Letra â S.to Fidel [Estandarte batiendo; aquel soldado fidel...

Letra al Nacimiento de Jesus [Andad Divina Maria...

Letra al Nacimiento de Jesus [No llores Manuelito...

Parten para Roma dos Peregrinos: solfa...

Soledades de la Virgen [En estas soledades...

Lletra al Naxement [De pamona los jardins...

Coblas al Corazon de Jesus al tono del Fabio [Ay Duenyo de mi vida...

(39.) Testament del gos [De un gos que va morir...

Lletra al Pastor [Bon offici es lo pastor...

(41.) Goig de St. Narcis [La rabia sens tardar — gabaix gent desditxada...

Letra al tono del Emperador marcha [Mal puede el amor...

Letra ala Concepcion de Maria [Oy Pressurosa...

Letra indiferente [Herido esta de dos flechas...

Seguidillas al Nacimiento [Esta noche con gozo...

Lletra al to de la Marxa Suysa [Ia que avem de cantar — cantem lo gran turment — que fan passar los vells — al pobre jovent...

Letra al tono de la Peregrina adorada [Por premio de un Amor...

(50 v°.) Canço de la Vila de Lloret [De la vila de Lloret...

Lletra al Naxament de Jesus [Fruyta novella, gran maravella...

Altre [Bax de un portal...

Otra [Vamos a ver esta noche...

En castellà i càtalà,

(56.) Canço de la Gulluda [Si m feu mercè de escoltar...

Bruta.

Alabanças dels Estudiants [Dels Srs. Estudiants...

Lletra als Aucells [Al veures apuntar...

Gotx dels Sabaters [Vostres gotx sens alegria...

Lletra de las Tias [Si voleu saber las Tias...

Bruta.

Lletra a Sta. Theresa [Del Carmelo linda flor...

Lletra al Naxament [Lo Dezembre congelat...

Lletra de las Gitanas [No ploreu videta mia...

Lletra a las Gitanas [No ploreu videta mia...

Lletra al Nacimiento [Por una glosina nace mi duenyo...

Letra al Nacimiento de Cristo [Niño mio de mi alma...

Cantarcillos de la Pastora [Atencion que ya empiezan...

Es l'última obra, que acaba:

Adios Aurora.
Arca, Nave y Alcazar.
Reyna y Pastora.

XXIV

NOTES PERA TINTORERIA. — Relligat tota pasta; al llom: *Varias Memorias,* i en un paper enganxat *Tintoreria.* Paper, bona lletra de principis del segle XIXe. 143 × 88 mm. 48 ff. séns marcar + 14 ff. blancs + 76 ff. escrits + 62 blancs.

En la guarda, recto, diu:

Dos Llibres de Colors de Indiana. Notats de N.° 1 y 2.

A sota, quelcom esborrat, que sembla dir: *Altres llibres de Colors per seda y Madras.*

En el verso de la mateixa guarda, de lletra més moderna, hi ha escrit:

Llibre de Colors fou de Pere Carbonell. — Se comprâ á la Viuda de Francisco Castells Fabricant que fou de Barña. y pasá á poder de Anton Porta. — Segons lo modo de fabricar de Joseph Ygual en lo n.° 2.—Vui dia 1 Febre de 1831 la Fabricacio de Indianas está mes adelantada que lo que se nota en est Llibre.

Se nota un foli arrencat: després comença la *Taula* i *Modo de Apurar, ab lo modo antich pesas de cotó.*

Cap a mig llibre:

Colors de Francisco Castells. Copiats dels Originals de Joseph Yguál. N.° 2.

Ve la *Taula dels colors* i després el text.

XXV

FERNANDEZ DE OVIEDO. OFICIOS DE LA CASA REAL. Ms. del segle XVII[en]. Paper. 67 ff. + 3 de *Tabla*. Relligat modernament mitja pasta. Al llom: *Herrera. Oficios de la casa del principe don Juan.* 205 × 140 mm.

(Fol. 1.) Siguesse una breve relacion de los oficios que uvo en la Casa Real del Serenissimo Principe Don Juan de gloriossa memoria, primogenito heredero de los muy altos,

e Catholicos Reyes Don Fernando y Doña Yssabel, que ganaron a Granada, y Napoles, e Navarra, &c. segun lo escrivio, y vido el capitan Gonçalo Fernandez de Oviedo, et Valdes Alcayde de la fortalesa de la Ciudad y puerto de S.to Domingo de la Ysla española Cronista, e historiador de las Indias, yslas de tierra firme del mar Oceano por la Cesarea, e Catholica Magestad del Emperador Don Carlos, &c. de la reyna Doña Juana su madre nuestros señores, &c. antiguo criado de la casa Real de Castilla, et uno de los de la Camara del Principe mismo Don Juan. El qual tractado, o summario repertorio dirige el autor al Serenissimo Principe Phelippe nuestro Sor. segun parece por la presente Introduccion que dize desta manera.

Ve l'Introducció.

(Fol. 3 v°.) Del oficio de Mayordomo mayor.

(Fol. 53 acaba:) Muy poderoso S. Los reales pies de V. Alt.a besa. Gonçalo Fernandez de Oviedo.

(Fol. 54.) Comiença la segunda parte que el mismo Autor acrecento en este Tratado despues que salio de la Corte, y se vino a Sevilla para dar Orden en su camino, y viendo dilatarse su enbarcacion para se bolver a las Indias.

(Fol. 67 v° acaba:) Bien creo que en estos officios y officiales que he acrecentado en esta segunda parte, aun no avre dicho todos los que ay en la Cassa Real, y que avre olvidado algunos pero seran pocos, y assi terna menos que ha ser el que los quisiere aqui acumular. A lo menos quedo yo mas Cansado con estos calores de Sevilla, que lo estuviera en las Indias donde tengo mi assiento, y desseo de acabar mis dias, y passado este año de 1548. passare de setenta de mi edad. Plega a nuestro S. y Redemptor Jesu Christo que todo lo que he hecho en este Summario repertorio sea gloria, y alabança suya, y para aviso, y utilidad de los fieles criados de la casa Real de Castilla, en la qual sirvo desde el año de mil y quatrocientos, y noventa años.

Gonzalo Fernandez.

Segueixen 3 ff. de *Tabla* alfabetica sense marcar.

Aquesta obra, del celebre autor de l'*Historia general de las Indias*, no sabem que s'hagi imprès. Nicolas Antonio (*Bibliotheca Hispana Nova*, t. I, p. 555, c. 1.ª) cita un Ms. existent en l'Escorial. En la Biblioteca Nacional de Madrid sen conserven cinc copies manuscrites. Vegi-s també l'estudi d'Amador de los Ríos: *Vida y escritos de Fernández de Oviedo.*

XXVI

Llibre gremial dels Espasers. Relligat am posts de fusta recobertes de pell, 4 claus i al mig l'escut de Barcelona pintat. Segle xvi-xvii. Paper i pergamí. 230 × 172 mm. 94 ff. paper en blanc (excepció de dos) + 50 ff. pergamí marcats + 53 ff. paper escrits + 45 ff. paper en blanc.

Al principi, en el paper, hi ha marcat un index alfabetic, però sense res escrit. Comença l text en el pergamí. Dos garboses pintures sobre pergamí de principis del segle xvii en el foli O (Crist en la Creu) i en el XLviiij (Sant Pau am la gran espasa del gremi). La portada, foli 1, ha sigut gratada, i en el foli 1 v° comença:

A llahor y gloria de Nostre senyor Deu Jesucrist y de la Gloriosa y umil verge maria Mare sua y del benaventurat apostol Monsenier sant Pau patro nostro y de tota la cort Celestial de Paradis sia Amen.

Essent promens de la Confraria dels espases y lances los honorables en Bernat valls Michel sirera cosme fera y Clavari Dionis elbert, fonc fet lo present Libre de hordinasions y Conclusions dels Affers de dita Confraria, plasia a la divina Magestat que y do bon

principi y milor fy A servey seu y del Benaventurat Apostol Sant Pau Amen.

Les primeres ordinacions, copiades en bona lletra, són datades de *Digous a xxvij del mes dagost del any Mccccxxxiij.* L'ultim document copiat (en pergamí darrera de l'efigie de Sant Pau) és del *Die xxii mensis augusti Anno MDCviij.* En el paper, l'ultim que hi ha porta la data de 19 Juliol 1713.

XXVII

Llibre gremial dels Corders de Cordes de Viola. Relligat a tota pell en el segle xvii, am posts de fusta recobertes de pell empremtades, am 5 claus i rastre de tancadors. Lletra del segle xvii. Tot pergamí. 252 × 188 mm. Total, 41 ff., 5 d'ells en blanc.

Portada foli 1.

Jhesus Maria.

Libre en lo qual estan continuades les Ordinacions fetes per los Magnifichs consellés de la present ciutat de Barcelona en favor dels mestres de la Confraria dels Cordes de Cordas de viola.

Els privilegis i ordinacions copiades en aquest llibre gremial comencen en *Disapte a quinse de mars del any Mil quatra cens y Deu.* L'ultim document copiat porta la data de *Die xiii mensis Februarii Mdlcccviiij.*

XXVIII

Manuscrit en castellà del XVIèn segle que conté diversos tractats. Tant per l'ortografia com per la caligrafia se veu que aquest llibre fou escrit en Castella. Relligat pergamí flexible. Folis marcats, però estropellats per l'enquadernació. Quasi en mal estat. El format és 298 × 204 mm.

1. Tractat d'artilleria i de la fabricació de la polvora. Al principi hi ha rastre d'haver sigut arrencats 6 fulls. A dalt de lo que ara hi ha està escrit: *Es de don Diego de Rocaberti* am lletra del segle XVIII. Ocupa aquest tractat 27 ff. Dono ls següents extractes, amb els quals se podrà comprovar si aquest tractat és igual a algun dels que s conserven manuscrits de principis del segle XVIè.

Comença ara am les paraules:

(Fol. 1.) Como a todos rreys duques varones cavalleros... condes de villas o cibdades e otros señores y gente qual quiera que rreçelan de sus enemigos...

Les últimes paraules d'aquesta introducció son il·legibles per mor dels forats fets per la corrosiva tinta.

... e componer este presente tratado el qual es llamado... de la operacion... e de cosas pertenecientes al dicho arte de Artilleria.

El primer capitol és:

(Fol. 1 v°.) De la Invencion de la dicha artilleria.

L'ultim capitol és:

(Fol. 27.) Para quitar el olor al azufre.
Tomad dos partes de cal biba y una de ceniza...

Acaba al foli 27 v°:

... sin olor ninguno.
Deo gracias.

Un foli en blanc.

2. Resum de diversos tractats de noblesa, llinatges i justes. Comença amb una taula arreglada per ordre alfabetic a dugues columnes, generalment de noms de families nobles. Els llinatges de Catalunya i d'Aragó estan separats al final de cada lletra. Aquesta taula ocupa 15 ff., però no envia al número dels folis perquè no estaven tots numerats. La lletra de la taula i de tot lo que segueix és diferent de la del Tractat de la polvora. Després d'aquesta se veu el rastre d'haver sigut arrencats al menys dos folis que contenien el començament del tractat de noblesa, etc. Ara apareix així l començament:

... offey de cada uno a de aver el oficio d armas dos marcos de plata | yten de los cavalleros que son fijos d algo armados en canpo del oficio d armas...

El primer capitol que apareix és:

Capitulo que hablara de los rreutos y desafios.

No me pareceria llevar perficion esta pequeña obra si como e santisfecho a los pro suyvantes no santisfago a los gentiles onbres...

El segon que ara apareix:

El derecho de las armas segun costunbre d'España.

Altre capitol:

El derecho de las armas necesarias segun costunbre de Françia...

Altre capitol:

El derecho de las armas necesarias segun las leis de Ingalaterra.

Las formas aprovadas que en las armas voluntarias se deven aver...

Los casos que el derecho sufre dar gase de batalla segun el detor Bonet yene en su arbol de batallas alegando las leis lonbardas.

Capitulo que muestra como todo rrehuto trançe o gase de batalla es provado.

Acaba aquest capitol, que és l'ultim:

Y dado fin a lo prometido [hasta aqui] no resta sino poner la suma de las coronicas de Vizcaya segun las he fallado en un tratado que fue escrito en el año del nascimiento de nuestro señor jhesu Christo de mil y quatro-

cientos y quatro años y con esto y con lo que queda escrito podra aprender quien aprender querra a blasonar sus armas y aun las de sus vezinos allende desto sabra la diferencia de los oficiales d armas y aun las cosas que conbienen a los rehutos trance o gase de batallas etc.

Ve seguit lo vinent. En conjunt, 23 ff.

3. La suma de las coronicas de Vizcaya segun las he fallado en un tratado que fue escrito en el año del nascimiento de nuestro señor jhesu Christo de mil y quatro çientos y quatro años.

De manera que dize esta coronica que ovo una fija legitima un rey d esçocia...

S'ocupa després de diverses cases nobles de Castella. En el foli 53 del llibre diu:

No dexare de escrevir otra manera del primer fundamiento de los señores de Vizcaya pues lo tengo e fallado escrito desta manera.

Desta tierra o provincia de Vizcaya quiero decir de do cobro de principio este nombre de Vizcaya...

En el foli 55 v° sembla acabar aquesta obra i començar-ne una altra. Total, 32 ff.

No sé si aquesta obra pot identificar-se am la de Lope García de Salazar.

4. ✠ Genealogia de algunos grandes cercanos de la coron de Françia...

(Fol. 60.)

Como dicho es vino la corona al dicho francés su hijo Juan de Balves como al mas çercano heredero del reyno al qual viviendo luis .XII. le fue dada madama yolanda en casamiento la qual es agora reyna de françia y fueron desposados a XVIII de mayo de mil y Dxiiij años.

Total, 8 ff.

(Fol. 63 v°.)

5. Aqui quiero començar a deçir los enperadores que a havido prosupuesto que los ytalianos no ponen enperadores los que no son coronados por el siejo apostolico pero yo quiero ponerlos cómo los ponen las coronicas galianas que ponen tanbien a los que no an vido mas de una corona como a los otros y començare desde Julius Çesar primero husurpador del inperio fasta maximiliano hijo de fadrique .III. y aun agora añadiremos a don Carlos rey d españa y enperador hijo de don Felipe de utrisa e duque de borgoña e tanbien rey despaña y nieto del dicho maximiliano y tanbien se contaran de cada en suma algunas cosas dinas de memoria de las que habian hecho cada uno.

Total, 8 ff. Acaba am Carles V, com diu, regnant al escriure l'autor.

(Fol. 69 v°.)

6. Aqui comiençan los papas que ha havido despues de san Pedro fasta el que agora es y en suma algunas cosas de las que ordenaron.

Total, 16 ff., l'ultim és:

CCXXV leon X. fue en el año de mil Dxiij.

(Fol. 80.)

7. Los ditados del serenisimo rey don Carlos nuestro señor.

Són tots els titols que porta Carles V, aleshores regnant, dividits per *Reynos, Archiducados, Principados, Condados señorios.* Després vénen els noms de cada un am la descripció de l'escut.

Total, 4 ff.

(Fol. 84.)

8. Los nonbres y armas y devisas de los cavalleros que estan escritos para el torneo y aventuras que se haran en la villa de Valladolid lo qual se començara el domingo a siete del mes de julio año de mil y quinientos y veinte y siete por la halegria del nascimiento de don Felipe principe despaña etc. fijo huni-genito de don Carlos enperador de Roma y Rey despaña etc. y de la serenisima su conpanera doña Ysabel enperatriz fija de don manuel Rey de Portugal.

Descriu les armes de tots els nobles que componen

cada quadrilla; després vénen els cartells anunciant el torneig i l'explicació de cada aventura.

Total, 27 ff.

9. (Fol. 112.) ✠ La fiesta que se fiço en la çiudad de Barcelona de la muy noble orden del tauson de oro.

En la ciudad de barçelona sabado cinco del mes de març del año de mil dxviiii. se començo a çelebrar la fiesta de la muy noble orden del tauson de oro de aquesta manera...

El foli 118 ha sigut arrencat. Acaba en el foli 120 v° enlaire, i se coneix que falten encara alguns folis. Les últimes paraules que hi ha són les següents:

... ansi a la representacion como al altar pasa el cavallo y va a salir por...

Total, 8 ff.

10. En el foli 121 dels marcats continúa un tractat d'armeria marcat de principi i quals primeres paraules són ara:

... solamente los nobles esta color sinifica en las planetas a març y en los metales al cobre y en las piedras al rubin y en los arboles al çedro y en las flores a las clavellinas...

Poso ls titols d'alguns capitols que van escrits al marge:

De la color açul. La segunda color que en armeria tenemos...

De la color negra.

De la miscion o color de purpura.
De los armiños y veros.

. . . .

Peticiones de escudos de armas.
Regla de armeria que abla de las aves.

. . . .

L'ultim capitol que s veu ara és:

Quien fue el que invento la ensinia de nobleza.

L'obra no acaba; les últimes paraules que apareixen ara són:

... que saturno padre de jupiter fue vençido y desvaratado y veis aqui la primera [ensinia].

Total, 24 ff. Van en negre alguns escuts explicatius i els espais pera fer-los.

(Fol. 165.)

11. Llista de families nobles d'España, Catalunya i Portugal am descripció dels escuts. Hi han generalment descripcions curtes, però algunes formen algunes planes.

La primera de que s parla és:

Don Yñigo de Velasco duque de frias y Conde de Haro...

L'última és la dels *Osorios*, que forma una croniqueta llarga, de la qual el manuscrit, que no acaba, ne conté fins a 22 capitols.

Total, 107 ff. Els dos ultims estan espatllats.

En la guarda última: *Este libro es de Juan Mendoza Reson.*

La lletra del primer tractat és diversa de tota l'altra. Solament a l'ultim la lletra sembla deguda a altra mà, però tot lo demés és d'una sola.

XXIX a LII

Am tres més, procedents de la biblioteca Amer, s'ha augmentat el contingent de llibres que posseïa ja l'Ateneu venint del saquejat Arxiu dels antics *Consols de la Llotja de Mar de Barcelona.*

Aquests 24 llibres pertanyen principalment a Deliberacions o a Comptes o Claveria. Tots estan en perfecte estat, excepció feta del que porta el num. LI, i tots apareixen relligats fortament am pergamí flexible, menos el LII. Solen tenir el format de 295 × 225 mm. i uns 200 folis. L'ultim d'aquests Mss. sembla que més aviat devia haver pertanyut a l'Arxiu Municipal que no pas al dels Consols de Mar.

En la següent llista s'anoten els anys que abraça cada llibre.

Arxiu dels Consols de Mar

XXIX.	Claveria.	1460-1462
XXX.	Deliberacions.	1477-1480
XXXI.	»	1486-1487
XXXII.	Claveria o rebudes.	1431-1432

XXXIII.	Claveria o rebudes.	1432-1437
XXXIV.	» »	1434-1438
XXXV.	» »	1441-1444
XXXVI.	» »	1444-1447
XXXVII.	» »	1448-1451
XXXVIII.	» »	1448-1451
XXXIX.	» »	1452-1456
XL.	» »	1457-1458
XLI.	» »	1473-1475
XLII.	» »	1490-1493
XLIII.	» »	1502-1506
XLIV.	» »	1506-1510
XLV.	» »	1531-1535
XLVI.	» »	1534-1537
XLVII.	» »	1537-1540
XLVIII.	» »	1540-1543
XLIX.	» »	1549-1551
L.	» »	1566-1568
LI.	Violaris i llistes de Censals.	1500-1515
LII.	Rebudes de Censals.	1388-1389

TAULA ALFABETICA

